

**ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΑΚΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ ΚΑΙ
ΑΝΘΟΚΟΜΙΑΣ**

**ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
ΚΗΠΟΙ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ**

**ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΔΗΜΗΤΡΑΚΑΚΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΠΑΝΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ**

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2012

Έτσι ελπίζουμε κι εμείς
και καταθέτουμε ελπίδες και όνειρα
για ένα αύριο γεμάτο λουλούδια και χαμόγελα
καθώς η ζωή μπορεί να περνά,
αλλά αφήνει πίσω της τα παιδιά
να συνεχίζουν να ονειρεύονται.

Οι σπόροι του σήμερα
είναι τα λουλούδια του αύριο
λέει μια ινδιάνικη παροιμία.
Άραγε πόσο ικανοί είμαστε
να φροντίσουμε να είναι πάντα ολάνθιστος
ο κήπος των παιδιών μας....

Μιχάλης Πολίτης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	5
Σκοπός παρούσας πτυχιακής	6

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΠΙΟΥ

1.1. Ορισμός	7
1.2. Ιστορικοί αναδρομή	7
1.3. Ιστορικοί κήποι	8
1.3.1. Βαβυλώνα-Αίγυπτος	8
1.3.2. Αρχαία Ρώμη	9
1.3.3. Ο Μεσαίωνας στην Ευρώπη	11
1.3.4. Η Αναγέννηση στην Ιταλία	13
1.3.5. Οι Βασιλικοί κήποι της Γαλλίας	13
1.3.6. Οι Αγγλικοί κήποι	16
1.3.7. Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής	19
1.3.8. Ο Εθνικός κήπος	20

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΟΡΦΕΣ ΚΗΠΟΥ

Μορφες κήπου	25
2.1. Βασικές σχεδιαστικές αρχές κήπου	28
2.1.1. Ενότητα	29
2.1.2. Λειτουργικότητα	30
2.1.3. Απλότητα	30
2.1.4. Κλίμακα	30
2.2. Ο κήπος ως μέσο θεραπευτικής αγωγής	30
2.2.1. Βασικά σημεία σωστής σχεδίασης ενός θεραπευτικού κήπου ..	31
2.2.2. Χαρακτηριστικά σχεδιαστικής λύσης	32

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΤΟ ΠΡΑΣΙΝΟ

Το πράσινο	34
3.1. Φυτικό υλικό	34
3.2. Φυτικοί φράκτες.....	62
3.3. Χλοοτάπητας.....	63
3.4. Ο ρόλος των χρωμάτων σε ένα κήπο.....	64
3.5. Κποτεχνικές προτάσεις για τη διαμόρφωση του κήπου.....	65

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ

Κατασκευαστικές λεπτομέρειες υποδομών	68
4.1. Διάδρομοι.....	69
4.2. Καθιστικά - Κιόσκια	71
4.3. Παιδική χαρά.....	71

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΦΩΤΙΣΜΟΣ

Φωτισμός	73
5.1. Προτεινόμενος φωτισμός	76

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΈΚΤΟ

ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ

Συντήρηση	77
Επίλογος.....	79
Βιβλιογραφία	80

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο σύγχρονος άνθρωπος απομακρυσμένος από το φυσικό περιβάλλον και επηρεασμένος από τη ψυχρότητα του πυκνού οικιστικού περιβάλλοντος και ενοχλημένος από το θόρυβο και τη ρύπανση προσπαθεί να αποδράσει δημιουργώντας μικρούς ιδιωτικούς κήπους. Η ψυχοσωματική επίδραση της φύσης και γενικά του πράσινου στην ανθρώπινη συμπεριφορά είναι σημαντική και αποφέρει ψυχική ισορροπία, υγεία, ευφορία και γαλήνη. Ο συνδυασμός των στοιχείων που συνθέτουν τον κήπο μπορεί να αποτελέσει αγχολυτικό και καταπραϋντικό μέσο, ικανό να βοηθήσει τον κάθε άνθρωπο να αλλάξει τη διάθεση του.

Συνεπώς κρίνεται αναγκαία η ύπαρξη μιας συνετής σχεδιαστικής λύσης που θα ικανοποιεί την ανθρώπινη ανάγκη και παράλληλα θα χαρακτηρίζεται από υψηλή αισθητική. Αδιαμφισβήτητα, ο συγκερασμός των παραπάνω υλοποιείται μέσα από την Αρχιτεκτονική Τοπίου, μια μορφή τέχνης που έρχεται να δώσει οντότητα στις ανθρώπινες ανάγκες μέσα στο χώρο και να τις εναρμονίσει με το ευρύτερο περιβάλλον κάνοντας τες αναπόσπαστο κομμάτι του.

ΣΚΟΠΟΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ

Η Αρχιτεκτονική του Τοπίου αποτελεί σχεδιαστική ανάσα για κάθε είδους εξωτερικό χώρο. Έρχεται να εξυγιάνει τυχόν προβληματικούς περιβάλλοντες χώρους πάντα όμως με γνώμονα τον άνθρωπο, τις επιθυμίες του και φυσικά τις ανάγκες του. Στην παρούσα πτυχιακή εργασία θα ασχοληθούμε με κήπους κατάλληλα διαμορφωμένους για παιδιά και άτομα με ειδικές ανάγκες. Θα αναφερθούμε στη σωστή τους διαμόρφωση, στα υλικά που πρέπει να χρησιμοποιούνται σε τέτοιους κήπους και φυσικά στο κατάλληλο και ακατάλληλο φυτικό υλικό για να κάνουμε το κήπο μας ασφαλή και λειτουργικό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΠΙΟΥ

1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ

Το τοπίο μπορεί να ορισθεί ως τμήμα του φυσικού περιβάλλοντος, που αντιλαμβανόμαστε και βιώνουμε μέσα στην καθημερινή μας προσπάθεια να επιβιώσουμε και να κατανοήσουμε τις ανάγκες μας μέσα σε αυτό. Η έννοια του τοπίου ενσωματώνει στοιχεία και χαρακτηριστικά του φυσικού περιβάλλοντος αλλά και την επίδραση του ανθρώπου πάνω σ' αυτό.

Το τοπίο λοιπόν είναι η αντανάκλαση τόσο των φυσικών όσο και των κοινωνικών διεργασιών, αλλά και της δυναμικής σχέσης που αναπτύσσονται μεταξύ τους.

Η αρχιτεκτονική τοπίου ασχολείται με τον σχεδιασμό και την σύνθεση του τοπίου, τα οποία στηρίζονται στην κατανόηση των παραπάνω διεργασιών και σχέσεων. Είναι η Τέχνη και Επιστήμη, που ασχολείται με την αισθητική, την ορθή λειτουργία του τοπίου και έχει σχέση με πολλές άλλες συγγενείς τέχνες και επιστήμες (κύρια με την Αρχιτεκτονική και τη Γεωπονική).

Θα έλεγε κανείς σχεδιάζει αρχιτεκτονικά, εικαστικά, κοινωνικά, ιστορικά, σημειολογικά, θεολογικά, ψυχολογικά κ.λπ. και χρησιμοποιεί για την σύνθεση αβιοτικά και βιοτικά στοιχεία (γεωπονική, οικολογία, γεωλογία, υδρολογία, φυσική, χημεία, βιολογία, μετεωρολογία κ.λπ.).

Το πεδίο ενδιαφερόντων της σύγχρονης αρχιτεκτονικής τοπίου περιλαμβάνει τρεις διακριτούς τύπους δραστηριοτήτων:

1. την διαχείριση τοπίων μεγάλης κλίμακας (μακροτοπία, σχεδιασμός).
2. την διαχείριση τοπίων κλίμακας περιοχής και αστικούς υπαίθριους χώρους (μικροτοπία, σχεδιασμός και σύνθεση).
3. τον λεπτομερή σχεδιασμό του υπαίθριου χώρου (σχεδιασμός επιμέρους στοιχείων της σύνθεσης).

1.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Κάθε μορφή κήπου στην ιστορία της ανθρωπότητας αποτελεί μια ανάκλαση της σχέσης φύσης - ανθρώπου. Συνεπώς κάθε ιδανικός κήπος μπορεί να θεωρηθεί πως εκφράζει την εικόνα του ιδανικού κόσμου του ανθρώπου που τον δημιούργησε. Η εμφάνιση της πρώτης μορφής κήπου συνδέεται άμεσα με την αυγή του πολιτισμού,

όταν οι προϊστορικοί άνθρωποι άφησαν σταδιακά το κυνήγι, σαν μέσο διαβίωσης, κι άρχισαν να καλλιεργούν παραγωγικά φυτά γύρω από τις πρώτες τους μόνιμες κατοικίες.

Η ιδέα του κήπου φαίνεται όμως να πηγάζει αρχικά από την μυθολογία. Οι περισσότερες από τις μεγάλες θρησκείες συμπεριλαμβάνουν τον παράδεισο στην αρχή της δημιουργίας του σύμπαντος και στο τέλος της γήινης ζωής. Ο κήπος της Εδέμ όπου ο Θεός τοποθέτησε τον Αδάμ και την Εύα, περιγράφεται στην Γένεση σαν ένα πάρκο φυτεμένο από τον Ίδιο, όπου υπάρχουν όλα τα είδη των φυτών, ενώ και ο Παράδεισος των Μωαμεθανών είναι γεμάτος με δέντρα και πηγές απόλαυσης.

1.3 ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΚΗΠΟΙ

1.3.1 Βαβυλώνα - Αίγυπτος

Οι πρώτοι κήποι φαίνεται πως ήταν οι περιφραγμένοι λαχανόκηποι. Με την πρόοδο των πολιτισμών της κοιλάδας του Ευφράτη, γύρω στα 3.500 π.Χ., και τη συσσώρευση των αγαθών, οι λαχανόκηποι μετατράπηκαν σε διακοσμητικούς κήπους. Οι διαστάσεις και το σχήμα των παρτεριών έμοιαζαν με τους καλλιεργούμενους αγρούς. Τα κανάλια άρδευσης που τους διέσχιζαν προσέφεραν ταυτόχρονα δροσιά, απαραίτητη στο θερμό κλίμα. Δασικά δένδρα έριχναν τη σκιά τους σε τεχνητά αλσύλλια και τοίχοι περιέβαλαν τον κήπο για να τον προφυλάξουν από τα ζώα και τους ανεπιθύμητους επισκέπτες. Οι κήποι αυτοί ανήκαν στους βασιλείς και την αριστοκρατία. Οι κρεμαστοί κήποι της Βαβυλώνας ήταν μοναδικοί. (εικόνα 1.1-1.2). Η θέα της ερήμου ήταν εντυπωσιακή.

Εικόνα 1.1 Κρεμαστοί κήποι της Βαβυλώνας

Εικόνα 1.2 Κρεμαστοί κήποι της Βαβυλώνας

Η κοιλάδα του Νείλου ήταν ένα άλλο κέντρο αρχαίου πολιτισμού. Η κυριαρχία της Αιγύπτου διήρκεσε 3.000 χρόνια (3.500-500 π.Χ.). Η συμβολική και θρησκευτική σημασία διαφόρων φυτών, όπως ο λωτός, ο πάπυρος και η χουρμαδιά, εξελίχθηκε στη χρήση τους για καλλωπιστικούς σκοπούς. Η άρχουσα τάξη έκτιζε κατοικίες με περιφραγμένους κήπους την εξοχή. Ένας τέτοιος κήπος βρισκόταν στις Θήβες πάνω στον ποταμό. Τα αρχαία σχέδια είναι σαφέστατα και δείχνουν μια παραλληλόγραμμη διάταξη παρτεριών, μικρών λιμνών και μιας κληματαριάς που ένωνε την πύλη με το σπίτι. Τα σπρωφόρα δένδρα φυτεύονταν για σκιά. Υπήρχαν αρδευτικά κανάλια, πέργκολες, τέντες στην οροφή του σπιτιού και ένας ψηλός τοίχος που περιέβαλε τον κήπο.

1.3.2. Αρχαία Ρώμη

Τα ρωμαϊκά σπίτια ήταν κτισμένα ακριβώς δίπλα στο δρόμο και τα δωμάτια τους έβλεπαν προς τα μέσα. Στο κέντρο περίπου του σπιτιού υπήρχε μια τετράγωνη ή παραλληλόγραμμη αυλή, το άτριο.

Ουσιαστικά, οι κήποι αποτελούσαν καταφύγιο από το δυνατό ήλιο, τον άνεμο, τη σκόνη και το θόρυβο των δρόμων. Δένδρα δεν υπήρχαν, γιατί οι κιονοστοιχίες παρείχαν αρκετή σκιά. Τα φυτά επομένως, τοποθετούνταν σε φυτοδοχεία ή

υπερυψωμένα παρτέρια. Οι αυλές στολίζονταν με σιντριβάνια, κρήνες, μαρμάρινα τραπέζια και αγάλματα. (εικόνα 1.3).

Εικόνα 1.3: Άτριο διακοσμημένο με σιντριβάνι, μπορντούρες ανθέων και αγάλματα

Πολλοί εύποροι Ρωμαίοι έκτισαν βίλλες έξω από τη Ρώμη, στη γεωργική γη που αποτελούσε την πηγή του πλούτου τους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί μία βίλλα στο Λορεντίνουμ (30χλμ. από τη Ρώμη) όπου ο κήπος περιείχε κυρίως συκίες και μουριές. Η βίλλα βρισκόταν κοντά στη Θάλασσα και ήταν ουσιαστικό ένα ολοκληρωμένο αγρόκτημα .

Η βίλλα του αυτοκράτορα Αδριανού στο Τίβολι (138 μ.Χ.) αποτελεί ίσως το πιο σύνθετο και εκτεταμένο συγκρότημα εξοχικής κατοικίας και κέντρου διοίκησης. Η βίλλα κατείχε μια τεράστια έκταση και την αποτελούσαν πολλά κτίρια, πισίνες και λίμνες, βεράντες, θέατρα, ιπποδρόμιο, αλσύλλια κλπ. Ένα απ' αυτά παρίστανε την κοιλάδα των Τεμπών στη βάση του Ολύμπου.

Μία πιστή αναπαράσταση ρωμαϊκού κήπου και κατοικίας, υπάρχει σήμερα στο μουσείο Γκέτι, στη Ν. Καλιφόρνια (εικόνα 1.4). Εδώ φαίνονται όλα τα κυρίαρχα στοιχεία του ιδιωτικού ρωμαϊκού κήπου, όπως το περιστύλιο, τα κλαδεμένα σε σχήματα φυτά, τα συμμετρικά παρτέρια και οι ευθείες γραμμές που κυριαρχούν στο χώρο.

Εικόνα 1.4: Γενική άποψη του μουσείου Γκέτι στη Ν. Καλιφόρνια

Ο κήπος περιέχει όλα τα στοιχεία του αρχαίου ρωμαϊκού, όπως κλαδεμένους θάμνους και δέντρα, κιονοστοιχίες και αίθρια, άξονες συμμετρίας.

1.3.3. Ο Μεσαίωνας στην Ευρώπη

Αυτή η ιστορική περίοδος καλύπτει χρονικά την εποχή από τη διάλυση της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας ως την Αναγέννηση του 15ου αιώνα. Οι χρόνοι αυτοί χαρακτηρίζονται από πολέμους, αστάθεια και λοιμούς. Μέσα στις ασφυκτικά πυκνές πόλεις και χωριά δεν υπάρχει χώρος για κήπους. Τα φυτά που καλλιεργούνται στις αυλές των κάστρων είναι κυρίως εδώδιμα ή φαρμακευτικά.

Στα μοναστήρια ο διαθέσιμος χώρος είναι περισσότερος και καλλιεργούνται οπωροφόρα δένδρα, αμπέλια, λαχανικά και άνθη για το στόλισμα του ναού. Το κύριο όμως στοιχείο του κήπου του μοναστηριού είναι τα 16 φαρμακευτικά φυτά που αποτελούν τη βάση για διάφορες ιατρικές συνταγές: βάλαμο από λεμόνι για δαγκώματα σκυλιών ή σκορπιών, χαμομήλι για το ήπαρ και τις ημικρανίες, μυρτιά για τα έλκη, τη φυματίωση και τα κατάγματα.

Προς το τέλος της περιόδου, με την επάνοδο της ηρεμίας και της ειρήνης και τη συσσώρευση πλούτου, οι μεσαιωνικοί κήποι αρχίζουν να γίνονται πιο σύνθετοι.

Στολίζονται τώρα με παγκάκια, πηγές, ανθώνες, κλαδεμένους θάμνους και λίμνες με ψάρια (εικόνα 1.5).

Εικόνα 1.5: Προαύλιος χώρος μοναστηριού στη Ρώμη

Οι μπαλάντες των τροβαδούρων περιγράφουν τους κήπους αυτούς ως μια ειδυλλιακή εικόνα της φύσης. Το γρασίδι είναι πάντα καταπράσινο και γεμάτο αγριολούλουδα, το νερό των πηγών πεντακάθαρο, ο αέρας καθαρός και ο ουρανός χωρίς σύννεφα. Υπάρχει μόνο μια εποχή: η άνοιξη. Ο κήπος προσφέρει ακόμη και αισθητικές απολαύσεις, όπως το άρωμα των λουλουδιών, τη δροσιά της σκιάς των δένδρων, ηρεμία και ανάπαυση, τον ήχο του τρεχούμενου νερού και τα κελάηδισμα των πουλιών.

Την εποχή αυτή αναπτύσσονται οι διάφορες εφαρμοσμένες τέχνες και μαζί τους η κηπουρική. Οι κήποι διαιρούνται σε γεωμετρικά σχήματα, αρδεύονται και καλλιεργούνται. Σιγά-σιγά όμως, όσα εδραιώνεται η ιδέα του κήπου για αισθητική κυρίως απόλαυση η τέχνη της κηπουρικής μετατρέπεται σε καλλιτεχνία.

1.3.4. Η Αναγέννηση στην Ιταλία

Η σταθερότητα των πολιτικών συστημάτων που βασίστηκε στην ανάπτυξη του εμπορίου είχε ως αποτέλεσμα τη στροφή της αριστοκρατίας και των εύπορων τάξεων προς την πνευματική καλλιέργεια. Οι πρίγκιπες και οι έμποροι των ιταλικών πόλεων-κρατών εμπνεύστηκαν από τη ρωμαϊκή αυτοκρατορία θέτοντας έτσι τις βάσεις της Αναγέννησης.

Η μουσική, η τέχνη, η φιλολογία, οι επιστήμες και η αρχιτεκτονική αποτέλεσαν τις κύριες ενασχολήσεις των φωτισμένων ανθρώπων της εποχής.

Κύρια στοιχεία των κήπων αυτών είναι οι αναβαθμίδες και οι σκάλες που συνδέουν τα διάφορα επίπεδα καθώς και ένας κύριος δρόμος που συνδέει όλα αυτά τα στοιχεία.

Η βίλλα Μέντιτσι (1450), που βρίσκεται στους λόφους γύρω από τη Φλωρεντία, αποτελεί ένα κλασικό παράδειγμα. Πίσω από την βίλλα βρίσκεται ο μυστικός κήπος, μια τοποθεσία κατάλληλη για απομόνωση, περισυλλογή και ηρεμία. Περίπου 100 χρόνια αργότερα τα σκαλοπάτια και το νερό γινόταν εντονότερα και ευφυέστερα στοιχεία του ιταλικού αναγεννησιακού κήπου. Η βίλλα ντ' Έστε έξω από τη Ρώμη (1575) διαθέτει λεωφόρους φυτεμένες με κυπαρίσσια για σκιά, αλούλλια και κλαδεμένους σε σχήματα θάμνους.

Ο κήπος είναι γεμάτος με αγάλματα και αρχιτεκτονήματα. τεχνητά στοιχεία σε σχέση με το τοπίο. Η απότομη πλαγιά μπροστά στο σπίτι διαμορφώθηκε με βεράντες, επίπεδα, τοίχους αντιστήριξης και εκατοντάδες σκαλοπάτια και ράμπες. Το νερό κατευθύνθηκε από το υψηλότερο σημείο, κατά μήκος των κήπων με τη μορφή καταρρακτών, πηγών, εκτοξευτήρων και τεχνητών δεξαμενών. Η αφθονία του νερού σε συνδυασμό με τη σκιά δίνει ένα αίσθημα δροσιάς στο θερμό κλίμα της περιοχής.

Είναι η πρώτη φορά στην ιστορία της κηποτεχνίας που παρατηρείται ένας άριστος συνδυασμός αρχιτεκτονικής και τοπίου. Το τοπίο εμπλουτίζεται με αρχιτεκτονικές λεπτομέρειες που, χωρίς να το καταπιέζουν, του προσθέτουν ποικιλία και ενδιαφέρον.

1.3.5. Οι Βασιλικοί Κήποι της Γαλλίας

Η Ειρήνη και η Ευημερία άργησαν κάπως να έλθουν στη Γαλλία. Η επιθυμία των Γάλλων αριστοκρατών να μιμηθούν τα καλλιτεχνικά επιτεύγματα της Ιταλίας αρχίζει γύρω στα 1500. Η μεταφορά των ιταλικών κήπων στη γαλλική αρχιτεκτονική

αποδείχτηκε σύντομα ανεφάρμοστη. Οι τάφροι που με την εφεύρεση της Πυρίτιδας καταργήθηκαν σταδιακά, ήταν η κύρια δυσκολία γιατί απομόνωναν την κατοικία από τον κήπο.

Οι κήποι της Γαλλίας έφτασαν στο απόγειό τους το 17ο αιώνα και διαμόρφωσαν τους ρυθμούς και τις τάσεις της κηποτεχνίας στην υπόλοιπη Ευρώπη. Ο γαλλικός κήπος έγινε γνωστός κυρίως για τα «παρτέρια» του, δηλαδή για τα σχέδια επί του εδάφους που επιτυχαίνονταν με χαμηλά κλαδεμένα φυτά, άνθη και χρωματιστό χαλίκι (εικόνες 1.6-1.7).

Εικόνα 1.6: Κήπος των Βερσαλλιών

Εικόνα 1.7: πανοραμική άποψη τμήματος κήπου των Βερσαλλιών

Το τοπίο της Β. Γαλλίας με το επίπεδο έδαφος και τις δασώδεις εκτάσεις υπαγόρευσε τη διαμόρφωση των γαλλικών κήπων, οι οποίοι εμφανίζονται σαν ξέφωτα μέσα στο δάσος. Οι θέες είναι περιορισμένες. Οι αργοί ποταμοί και οι βάλτοι ενέπνευσαν τεχνητά κανάλια, τάφρους και μεγάλα σώματα νερού. Ενώ οι πηγές και οι καταρράκτες δεν αποτελούν κυρίαρχα στοιχεία όπως στον ιταλικά κήπο.

Εξάλλου η μεγάλη συμμετρία, οι μαθηματικές διαστάσεις και οι έντονα ευθείς άξονες αντικατοπτρίζουν τον πλούτο, τη δύναμη, την αυστηρή κοινωνική δομή και κυρίως την καθυπόταξη της φύσης στον άνθρωπο.

Ο Α. Λε Νοτρ είναι ο μεγαλύτερος κηποτέχνης της Γαλλίας και δυο από τα αριστουργήματά του διατηρούνται ως σήμερα. Το Βα-Λε-Βικόντ (1650) είναι ένας πύργος σε μια έκταση 2,5 x 1,2 χλμ. (3.000 στρέμματα). Το σχέδιο του κήπου είναι απλό και συμμετρικό αλλά περιέχει πολλές ενδιαφέρουσες λεπτομέρειες (εικόνα 1.8). Ο πύργος καθρεφτίζεται στην τεχνητή λίμνη που τον περιβάλλει και τα παρτέρια είναι όλα υπολογισμένα με μαθηματική ακρίβεια.

Εικόνα 1.8: Λεπτομέρειες από τα παρτέρια

Ο βασιλιάς Λουδοβίκος 14ος ζηλεύοντας τον κήπο του Βα-Λε-Βικόντ, που ανήκε στον υπουργό των οικονομικών Φουκέ, τον φυλάκισε και ανέθεσε στον Λε Νοτρ την κατασκευή του κήπου των Βερσαλλιών (1661).

Μέσα σ' εφτά χρόνια, χτίστηκε ένα ανάκτορο 400 μ. σε μήκος και διαμορφώθηκε μια έκταση 60.000 στρεμμάτων. Το ανάκτορο στέγαζε 1.000 ευγενείς με 4.000 υπηρέτες. Το τεχνητό κανάλι έχει μήκος 1.200 μ. και πλάτος 90 μ. Στους κήπους υπάρχουν 14.000 πηγές και υπολογίζεται πως μεταφυτεύτηκαν χιλιάδες μεγάλα δένδρα από άλλα μέρη. Ο κύριος άξονας που περνά από το μεγάλο κανάλι καταλήγει στα παράθυρα της κρεβατοκάμαρας του βασιλιά δείχνοντας έτσι την κυριαρχία ενός ανθρώπου πάνω σε πολλούς και φυσικά πάνω στη Φύση (εικόνα 1.9).

Εικόνα 1.9: Ο κεντρικός άξονας των Βερσαλλιών, από το παράθυρο του βασιλιά προς το τεχνητό κανάλι στο βάθος. Το έδαφος διαμορφώθηκε έτσι ώστε το κανάλι να φαίνεται πως ανηφορίζει.

1.3.6 Οι Αγγλικοί κήποι

Η επίδραση των γαλλικών κήπων ήταν εντονότατη στην Ολλανδία και την Αγγλία. Σε ολόκληρη τη διάρκεια του 17ου αιώνα οι κήποι που κατασκευάζονται στην Αγγλία είναι πιστά αντίγραφα των γαλλικών και περιλαμβάνουν όλα τους τα στοιχεία (άξονες, παρτέρια, παραλληλόγραμμα δεξαμενές κλπ). Το αγγλικό τοπίο όμως δεν συμφωνεί με τέτοια διαμόρφωση κι έτσι παρόμοιοι αγγλικοί κήποι ήταν ουσιαστικά κακές απομιμήσεις των πρωτότυπων γαλλικών. Η αγγλική εξοχή με τους κυματοειδείς λόφους, τα στριφογυριστά ρυάκια και τα διάσπαρτα δένδρα επηρέασε

τελικά την κηποτεχνία στη χώρα αυτή, όπως αναπτύχθηκε στις αρχές του 18ου αιώνα. (εικόνα 1.10-1.11).

Η δημοκρατική συνείδηση των Άγγλων και το αναπτυσσόμενο Ρομαντικό Κίνημα παρήγαγαν ποίηση και πίνακες ζωγραφικής που υμνούσαν την ομορφιά της φύσης.

Στα πρώτα ταξίδια τους στη γηραιό ήπειρο, δια μέσου των Άλπεων ως την Ιταλία, οι Άγγλοι περιηγητές ανακάλυψαν τη γραφικότητα της παρθένας Φύσης: απόκρημνα βουνά, αφρισμένοι χείμαρροι, πράσινα λιβάδια, ερείπια κάστρων και αρχαίων μνημείων, σκοτεινές σπηλιές και ξεροί κορμοί δένδρων. Γυρίζοντας πίσω, οι περιηγητές ανακάλυπταν πως οι επίσημοι συμμετρικοί τους κήποι δεν εξέφραζαν τίποτε πια. Εξάλλου το άνοιγμα του εμπορίου στην Άπω Ανατολή έφερε μαζί του πάνω σε βάζα, πορσελάνες και λακαριστό ξύλο σκηνές με φυσικούς κήπους, λιμνούλες, καταρράκτες, γεφυράκια, βράχους κι όλα εκείνα τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν τους κινέζικους και ιαπωνικούς κήπους.

Εικόνα 1.10: Χαρακτηριστικά Αγγλικών κήπων

Εικόνα 1.11: Χαρακτηριστικά Αγγλικών κήπων

Ο «αγγλικός κήπος» επομένως βασίστηκε στην άμεση παρατήρηση της φύσης και σε βασικές αρχές της ζωγραφικής. Ο επιδιωκόμενος σκοπός ήταν η ποικιλία, ο μυστικισμός και ο τονισμός ειδυλλιακών καταστάσεων. Ο χειρισμός των κυματιστών γραμμών της Φύσης και η σύνθεση φωτός και σκιάς έγιναν το κύριο μέλημα στην Κηποτεχνία και επεκτάθηκαν σ όλη την Ευρώπη και στη Β. Αμερική.

Ο νέος «νατουραλιστικός ρυθμός» είχε εξαπλωθεί και αναπτυχθεί αρκετά γύρω στα 1730. Οι πρώτοι αγγλικοί κήποι του νέου ρυθμού ήταν βασισμένοι σε γνωστούς πίνακες ξακουστών τοπιογράφων όπως ο Λορέν και ο Πουσέν, όπου η πραγματικότητα και η μυθολογία αναμειγνύονται και εκφράζονται με υγρά σπήλαια του Ποσειδώνα γεμάτα φτέρες ή αρχαίους ελληνικούς ναούς κρυμμένους σε αλσύλλια.

Στα μέσα του 18ου αιώνα ο νέος ρυθμός είχε επικρατήσει απόλυτα και ο Λ. Μπράουν υπήρξε ο κύριος εκφραστής του στην εξοχή της Αγγλίας. Η τεχνική που εφαρμόζε στα τοπία του ήταν η απομάκρυνση κάθε αρχιτεκτονικού στοιχείου έτσι ώστε το μόνο που περιέβαλε την κατοικία ήταν η χλόη και συστάδες δένδρων σε κυματοειδές έδαφος.

1.3.7 Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής

Ο ρομαντικός ασύμμετρος κήπος του αγγλικού τοπίου μεταφέρθηκε στην ανατολική ακτή των ΗΠΑ γύρω στα 1820 - 1830. Ο Α.Τ. Ντάουνινγκ θεωρήθηκε ως ο πρωτοπόρος της αμερικανικής Κηποτεχνίας συνεχίζοντας και επεκτείνοντας τις θεωρίες του Ρέπτον στην Αμερική. Είναι ο πρώτος που εξέδωσε βιβλίο με σχέδια κήπων για οικογένειες με μέσα εισόδημα.

Στα 1863 ο Φ.Λ. Ολμστεντ καθιέρωσε τον όρο «αρχιτέκτων τοπίου» τελειώνοντας τα σχέδια του Σέντραλ Παρκ στη Ν. Υόρκη. Ο Ολμστεντ θεωρείται ο πατέρας της αμερικανικής Παρκοτεχνίας και Αρχιτεκτονικής Τοπίου και ασχολήθηκε κυρίως με έργα μεγάλης κλίμακας.

Στη δυτική ακτή των ΗΠΑ, και ειδικότερα στην Καλιφόρνια, οι τάσεις που επικράτησαν μετά το 1900, προήλθαν από τους Ισπανούς εποίκους και διαμορφώθηκαν από το θερμό κλίμα και τη συνεχή ηλιοφάνεια της περιοχής. Ο ιδιωτικός κήπος αναπτύχθηκε ιδιαίτερα γιατί, λόγω του κλίματος, προσφερόταν για αναψυχή σ' όλη σχεδόν τη διάρκεια του έτους. Οι κήποι της Καλιφόρνιας δεν ακολουθούν κάποιο ιδιαίτερο ρυθμό, αλλά δανείζονται στοιχεία από τους ισλαμικούς, ισπανικούς και ανατολικούς κήπους και τα προσαρμόζουν στο συγκεκριμένο τοπίο για συγκεκριμένες ανάγκες (εικόνα 1.12).

Εικόνα 1.12: Αμερικάνικος κήπος, εμφανώς επηρεασμένος από την ανατολή

1.3.8 Ο Εθνικός κήπος

Στα μέσα του 19ου (1839) αιώνα αρχίζει να κατασκευάζεται ο πρώτος μεγάλος διακοσμητικός κήπος-πάρκο, στην πρωτεύουσα του νεοσύστατου βασιλείου από τη Βασίλισσα Αμαλία, που καταλαμβάνει συνολική επιφάνεια 158 στρεμμάτων. Ο κήπος αυτός αρχικά σχεδιάστηκε για να περιβάλλει τα ανάκτορα των βασιλέων (εξ ου και το αρχικό όνομα του Βασιλικός κήπος), αλλά αργότερα βάσει τροποποιημένου σχεδίου περιορίζεται μόνον στη νοτιοδυτική πλευρά του ανακτορικού συγκροτήματος, στο χώρο που καταλαμβάνει η δεξιά κοίτη του Ιλισού.

Εικόνα 1.13: Κατασκευαστικά στοιχεία από τον Εθνικό κήπο

Εικόνα 1.14: Κατασκευαστικά στοιχεία από τον Εθνικό κήπο

Το μεγάλο αυτό κηποτεχνικό έργο έγινε τμηματικά ώστε να αντιμετωπίζονται τα εκάστοτε προβλήματα (απαλλοτριώσεις, ύδρευση, επιχωματώσεις, μεταφορά 15.000 φυτών από την Γένοβα με το βοηθητικό πλοίο του στόλου «Φοίνιξ» κ.λπ.). Τις πρώτες φυτευτικές εργασίες επέβλεψε ο Βαυαρός γεωπόνος Smarat, σταλμένος από τον ελληνολάτρη πεθερό της Αμαλίας, Λουδοβίκο, ηγεμόνα της Βαυαρίας.

Ο Smarat με τον βοηθό του Schmidt συμπλήρωσαν τη συλλογή των φυτών που χρησιμοποίησαν αρχικά με αυτοφυή ελληνικά φυτά από το Σούνιο και την Εύβοια.

Εικόνα 1.15: Λεπτομέρειες του Εθνικού κήπου

Οι εργασίες κατασκευής του Βασιλικού Κήπου συνεχίζονται το 1847, κατόπιν αποφάσεως της επιτροπής του ρυμοτομικού σχεδίου της πόλεως, και ο κήπος επεκτείνεται στο τετράγωνο που περικλείεται από τις Λεωφόρους Όλγας – Αμαλίας – Σοφίας – Ηρώδου Αττικού για να καταλάβει τη σημερινή έκταση.

Με τα Ν.Δ. 12-28/5/1927 (ΦΕΚ 100) ιδρύεται η Επιτροπή Δημοσίων Κήπων και Δενδροστοιχιών (ΝΠΔΔ) η οποία αναλαμβάνει τη διαχείριση του μέχρι τότε Βασιλικού Κήπου που με το ίδιο Διάταγμα μετονομάζεται Εθνικός Κήπος. Ακόμη και σήμερα αποτελεί τοπόσημο και σημεία αναφοράς της πόλεως, ενώ είναι το πρώτο

και κύρια ιστορικά από απόψεως εκτάσεως και ίσως τα μόνο σωστής συλλήψεως και σχεδιάσεως έργο πρασίνου στην Ελλάδα.

Εικόνα 1.16: Γωνιές ξεκούρασης και χαλάρωσης μέσα στο κήπο

Εικόνα 1.17: Γωνιές ξεκούρασης και χαλάρωσης μέσα στο κήπο

Η προσπάθεια που άρχισε η Αμαλία για το πράσινο και τη διαμόρφωση των ελεύθερων χώρων συνεχίστηκε και μετά την αποχώρησή της από την Ελλάδα.

Το 1869 σε γειτονικό του Βασιλικού Κήπου χώρα συνολικής εκτάσεως 130 στρεμμάτων κατασκευάζεται το Ζάππειο Μέγαρο με τον κήπο που το περιβάλλει σε σχέδια του Hansen και μελέτη εφαρμογής που γίνεται από τον Schmidt, υιό του γεωπόνου της Αμαλίας.

Εικόνα 1.18: Ζάππειον Μέγαρο και ολόκληρη η έκταση που το περιβάλλει

Στην αρχή του 20ου αιώνα (1901), το πράσινο του λεκανοπεδίου πλουτίζεται με ένα ακόμη αξιόλογο πάρκο, το Άλσος της Κηφισιάς. Το 1934, κατασκευάζεται το Πεδίον του Άρεως σε χώρο που από τα 1887 είχε χαρακτηριστεί και προβλεφθεί χωροταξικά ως κήπος. Το πάρκο αυτό, συνολικής εκτάσεως 230 στρεμμάτων που αποτελεί το μεγαλύτερο πάρκο της περιοχής του δήμου Αθηνών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΜΟΡΦΕΣ ΚΗΠΟΥ

Στο άκουσμα της λέξης «κήπος» στο μυαλό μας έρχεται η εικόνα ενός σπιτιού που διαθέτει ένα μεγάλο εξωτερικό χώρο. Αυτό πλέον έχει αλλάξει! Ένας κήπος μπορεί να δημιουργηθεί στην αυλή ενός σπιτιού, στον προαύλιο χώρο ενός κτηρίου (πχ σε ένα νοσοκομείο), σε μια ταράτσα, σε μια βεράντα, σε ένα μπαλκόνι αλλά και στον εσωτερικό χώρο ενός σπιτιού ή κτηρίου (Φώτο. 22–26).

Ο χώρος που θα χρησιμοποιηθεί για τον σχεδιασμό του κήπου μπορεί να είναι περιορισμένος, γι' αυτό το λόγο θα πρέπει να γίνει μια προσεχτική μελέτη έτσι ώστε το αποτέλεσμα να είναι αυτό ακριβώς που θέλουμε. Ένας όμορφος, ασφαλής και λειτουργικός κήπος για μικρούς και μεγάλους.

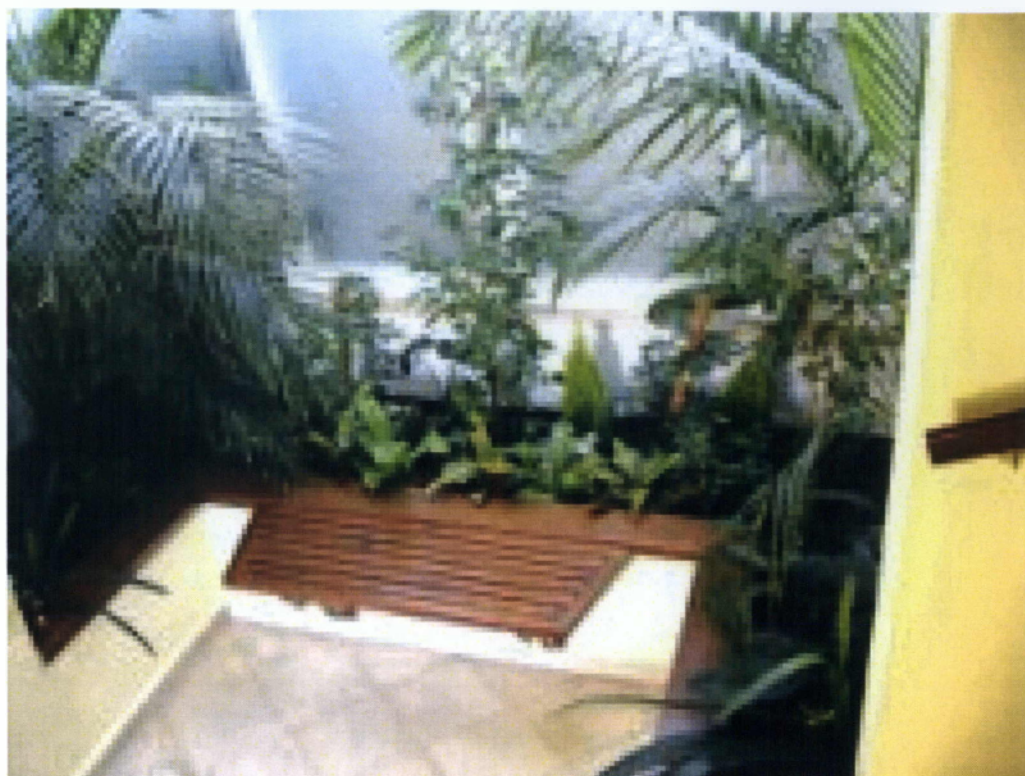
Εικόνα 2.1: Εξωτερικός χώρος σπιτιού

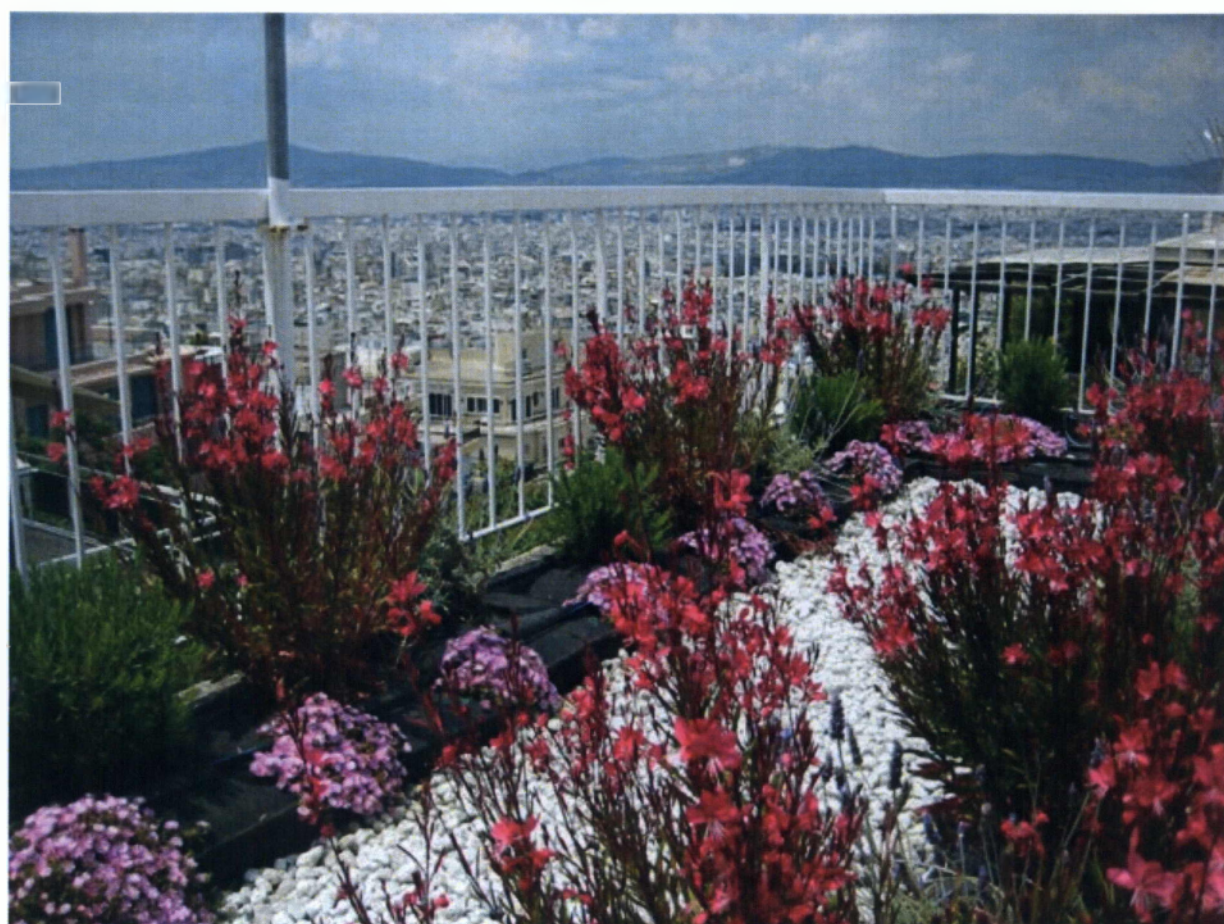
Εικόνα 2.2: Κήπος σε βεράντα

Εικόνα 2.3: Κήπος σε εσωτερικό χώρο

Εικόνα 2.4:Κήπος σε εσωτερικό χώρο

Εικόνα 2.5: Ταράτσάκηπος

2.1 ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΗΠΟΥ

Κάθε κήπος σχεδιάζεται ανάλογα με τις απαιτήσεις και τους περιορισμούς του συγκεκριμένου χώρου. Η αρχή που πρέπει να έχει κάθε αρχιτέκτονας τοπίου στο μυαλό του για να δημιουργήσει σχεδιαστικά και κατασκευαστικά ένα θεραπευτικό κήπο, είναι πως οι άνθρωποι που σχετίζονται με τα φυτά και τις εγκαταστάσεις του, μεγαλώνουν, ζουν, εξελίσσονται, βιώνουν καταστάσεις, αρρωσταίνουν και αναρρώνουν με και μέσα σε αυτά. Υπάρχουν όμως μερικές θεωρητικές αρχές ορθού σχεδιασμού που μπορούν να εφαρμοστούν σε όλες τις περιπτώσεις για να δώσουν ένα σωστό σχέδιο.

Η επιτυχία του σχεδίου εξαρτάται από τέσσερις κυρίως παράγοντες: την ενότητα, που δείχνει τη σχέση κτηρίου-κήπου, τη λειτουργικότητα, που δείχνει τη σχέση των διαφόρων χώρων με τις ανάγκες του χρήστη, την απλότητα, που επηρεάζει τόσο την αισθητική όσο και την οικονομική επιτυχία του σχεδίου και την κλίμακα που καθορίζει την ορθή σχέση των διαφόρων στοιχείων του κήπου.

Όσον αφορά όμως τους θεραπευτικούς κήπους, αξίζει να αναφερθούμε σε κάποιες εκτιμήσεις οι οποίες αποκτούν επιπρόσθετο ενδιαφέρον.

- 1) Η λειτουργικότητα είναι επιτακτική επειδή ο κήπος πρέπει να εξυπηρετεί και να σχεδιάζεται λαμβάνοντας υπόψη τους περιορισμούς των χρηστών του χώρου.
- 2) Επίσης πρέπει να διατηρείται η σωματική ασφάλεια όσο και τα θεραπευτικά οφέλη. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό ο κήπος να διατηρείται εύκολα, γιατί ένας μη καλοδιατηρημένος κήπος μπορεί να δημιουργήσει το αίσθημα της ανασφάλειας.
- 3) Αν ο κήπος δεν είναι περιβαλλοντικά ορθός και προσβάσιμος, μπορεί να αποβεί επιζήμιος για τους χρήστες του, ιδίως για εκείνους που δεν είναι σωματικά καλά.

Ένας κήπος άλλωστε, πόσο μάλλον αν είναι θεραπευτικός, αποσκοπεί στο να κάνει τους ανθρώπους να αισθάνονται καλύτερα και έχει ως στόχο να δημιουργεί αισθήματα ασφάλειας, άνεσης, ακόμα και αναζωογόνησης.

Εικόνα 2.6: Τα παιδιά ασχολούνται με τη φροντίδα των φυτών στο σχολικό κήπο

Τις θετικές αυτές επιδράσεις των κήπων οι άνθρωποι-χρήστες τις αποδίδουν στην ύπαρξη των παρακάτω:

- α) Δέντρα, θάμνοι, φύση (59%)
- β) Αρώματα, ήχοι, φρέσκος καθαρός αέρας (58%)
- γ) Χώρος απομόνωσης ή φιλικής συνεύρεσης (50%)
- δ) Θέα, υφή, σχήματα (26%)

ε) Λειτουργικές δομές (17%). (Marcus, C. And M. Barnes, 1995, απαντήσεις από 143 επισκέπτες των κήπων του θεραπευτικού ιδρύματος του Σαν Φρανσίσκο, ΗΠΑ).

2.1.1 ΕΝΟΤΗΤΑ

Όταν μιλάμε για ενότητα θα πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι πρόκειται για τον ουσιαστικότερο παράγοντα στη σύνθεση ενός έργου τέχνης. Συνήθως, η ενότητα στη

φύση προέρχεται από τον ενιαίο χαρακτήρα που δίνουν σε ένα τοπίο το κλίμα, η γονιμότητα του εδάφους και ο κυρίαρχος τύπος βλάστησης. Για τη δημιουργία λοιπόν μιας ενότητας, χρειάζεται απαραίτητα το δεσπόζον στοιχείο, προς το οποίο τα υπόλοιπα θα βρίσκονται σε εξάρτηση.

2.1.2 ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ

Ο κήπος σαν προέκταση ενός σπιτιού ή ενός κτιρίου είναι ένας ζωτικός χώρος που τον χρησιμοποιούμε καθημερινά. Η εξασφάλιση του οξυγόνου, ο καθαρισμός της ατμόσφαιρας από σκόνες και καυσαέρια, η άνετη κυκλοφορία, ο χώρος που θα καθίσουν οι χρήστες, ο χώρος στάθμευσης, είναι όλα λειτουργικά στοιχεία με μια αισθητική επένδυση.

Και φυσικά, σε καμία περίπτωση η ικανοποίηση αυτών των αναγκών δεν αποτελεί υπερπολυτέλεια.

2.1.3 ΑΠΛΟΤΗΤΑ

Ένας κήπος δεν πρέπει να είναι φορτωμένος. Ένας περιορισμένος χώρος στον οποίο υπάρχουν πολλά στοιχεία, στο τέλος γίνεται κουραστικός και βαρετός. Τα σχέδια του κήπου πρέπει να «επηρεάζεται» από το σχέδιο του σπιτιού ή του οποιουδήποτε κτηρίου εφόσον αυτό κυριαρχεί στο χώρο.

2.1.4 ΚΛΙΜΑΚΑ

Η έννοια της κλίμακας είναι δύσκολο να καθοριστεί αν και είναι το κυριότερο στοιχείο επιτυχίας ή αποτυχίας στο σχεδιασμό ενός κήπου. Επηρεάζει το μέγεθος και τις αναλογίες των χώρων του κήπου καθώς και το ύψος και το πλάτος των φυτών που θα χρησιμοποιηθούν.

Η σχετική κλίμακα υποδηλώνει τη σχέση ενός στοιχείου του κήπου προς ένα άλλο και η απόλυτη κλίμακα υποδηλώνει τη σχέση του προς τους ανθρώπους.

2.2 Ο ΚΗΠΟΣ ΩΣ ΜΕΣΩ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ.

Ο κήπος μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ως μέσο θεραπευτικής αγωγής. Το 14,4% των ασθενών ακολουθεί κάποιο συγκεκριμένο πρόγραμμα ασκήσεων και για το λόγω αυτόν το ένα τρίτο του προσωπικού δηλώνει ότι η απασχόληση εργοθεραπευτών με τους ασθενείς τους σε απλές κηπουρικές ασκήσεις θα μπορούσε να βοηθήσει στη βελτίωση της κατάστασης της υγείας τους. Οι ασκήσεις αυτές είναι

ιδιαίτερα ωφέλιμες κυρίως σε άτομα που είχαν κάποιο ατύχημα και χρειάζονται φυσικοθεραπεία και κινησιοθεραπεία, σε ασθενείς που αναρρώνουν από ένα εγκεφαλικό ή καρδιακό επεισόδιο, σε παιδιά για την εκτόνωση της συσσωρευμένης τους ενέργειας και σε ψυχιατρικούς ασθενείς ως μέσον έκφρασης του ψυχισμού τους. (Simson & Straus, 1997).

Ειδικά για τις κατηγορίες των παιδιών και των ψυχιατρικών ασθενών ο κήπος μπορεί να αποτελέσει ένα βασικό "εργαλείο" στα χέρια των λογοθεραπευτών και των ψυχολόγων, οι οποίοι μπορούν να βρουν πολλά στοιχεία για την ανάπτυξη συζητήσεων ή και να αποκρυπτογραφήσουν την ψυχοσύνθεση τους ανάλογα με τις περιοχές και τα στοιχεία του χώρου που προτιμούν.

2.2.1 ΒΑΣΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ΣΩΣΤΗΣ ΣΧΕΔΙΑΣΗΣ ΕΝΟΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟΥ ΚΗΠΟΥ.

Ο χώρος θα πρέπει να είναι μελετημένος με τρόπο, ώστε να παρέχει διαφορετικά περιβάλλοντα, ικανά να ανταποκρίνονται σε διαφορετικές ψυχολογικές καταστάσεις που νιώθει ο κάθε ασθενής, όπως ένταση, τάση φυγής, ηρεμία, διάθεση για επικοινωνία με τρίτους. Ενδιαφέροντα σκληρά υλικά κατάλληλα συνδυασμένα μπορούν να προσδώσουν άλλη οντότητα στο χώρο και να τον μεταμορφώσουν σε χώρο συνάντησης και επικοινωνίας.

Είναι γενικά παραδεκτό ότι ο άνθρωπος αλλάζει ψυχοσύνθεση όταν περνά χρόνο στον κήπο. Ενδιαφέρον προκαλεί η αντίδραση τους στην επαφή με το περιβάλλον. Πράγματι ερωτώμενοι για το πως αισθάνονται αφού έχουν «σπαταλήσει» λίγο από το χρόνο τους στον κήπο απαντούν πως

- Αισθάνονται περισσότερο ήρεμοι και γαλήνιοι (79%)
- Ανανεωμένοι και πιο δυνατοί (25%)
- Αποφασισμένοι, ικανοί να πάρουν αποφάσεις(22%)
- Πολύ πιο θετικοί και καλύτεροι (19%)
- Θρησκευτική και πνευματική επαφή(6%)
- Καμία αλλαγή 5%, (Marcus,C. And M. Barnes 1995), (Απαντήσεις από 143 επισκέπτες των κήπων του θεραπευτικού ιδρύματος του Σαν Φρανσίσκο, ΗΠΑ).

Η θεωρητική βάση ενός θεραπευτικού κήπου είναι ότι βοηθά στην ανακούφιση του άγχους. Θα πρέπει να λάβουμε πολύ σοβαρά υπ' όψιν μας την παροχή

πρασίνου προκειμένου να ωφελησουμε το ευρύ κοινό, βοηθώντας στην σωματική και συναισθηματική του υγεία. Το πράσινο είναι ανάσα ζωής!

Αναμφισβήτητα συνεπώς η όψη του εξωτερικού περιβάλλοντος έχει θετική επίδραση στον άνθρωπο. Πάντα όμως θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σε κάθε σχεδιαστική πρόταση οι προσωπικές του προσδοκίες προκειμένου αυτός να αισθάνεται οικεία μέσα του.

Εικόνα 2.7: Ενασχόληση ηλικιωμένων ατόμων με τη φροντίδα των φυτών

2.2.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ

Τα παιδιά χρειάζονται ένα περιβάλλον γεμάτο έντονα χρώματα, με κίνηση και πολυπλοκότητα που να τους κεντρίσει το ενδιαφέρον. Για άτομα που διαθέτουν κινητικά προβλήματα τα χαρακτηριστικά αυτά πρέπει να τα συνδυάσουμε με τέτοιο τρόπο ώστε το «πρόβλημα» τους να μην τους εμποδίζει, αντίθετα να τους παρέχει την ευκολία να τα απολαύσουν.

Εικόνα 2.8: Ο ενθουσιασμός ενός μικρού παιδιού στην εικόνα λουλουδιών με έντονο χρωματισμό

Μπορεί να υπάρχουν όμως και άτομα που να έχουν ανάγκη ένα πιο γαλήνιο περιβάλλον, μη κλειστοφοβικό, χωρίς έντονα σχέδια και πολύ σκούρα ή παράξενα υλικά και αντικείμενα που μπορεί να εκλάβουν ως απειλητικά στοιχεία. Σε αυτή τη περίπτωση πρέπει να σχεδιάζονται ασφαλείς χώροι υψηλής αισθητικής με δυνατότητα πρόσβασης σε όλες τις λειτουργικές δομές ώστε να αισθάνονται οικεία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΤΟ ΠΡΑΣΙΝΟ

Το πράσινο του κήπου αποτελεί το σημαντικότερο κομμάτι στη διαμόρφωση ενός κήπου γιατί μορφοποιεί το συνολικό χαρακτήρα του. Η επιλογή της φυτικής ποικιλίας για τη δημιουργία ενός κήπου απαιτεί ειδικές γνώσεις.

Ως φυτική ποικιλία εννοούμε όλη τη βλάστηση που περιλαμβάνει ένας κήπος, δηλαδή τα δέντρα, τους θάμνους, τα αναρριχώμενα, τα ποώδη ανθόφυτα, τον χλοοτάπητα.

Για την επιτυχία της φύτευσης πρέπει να λαμβάνουμε υπόψη τα εξής:

- 1) σωστή επιλογή φυτικών ειδών
- 2) σωστή επιλογή θέσης
- 3) σωστή συντήρηση

3.1 ΦΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Στη παρούσα πτυχιακή εργασία ειδικότερο μέλημα μας είναι η δημιουργία ενός καλαίσθητου χώρου με βασικό στόχο την επιλογή φυτικού αλλά και κατασκευαστικού υλικού 100% ασφαλές για μικρά παιδιά και άτομα με ειδικές ανάγκες.

Στη κηποτεχνία πλέον χρησιμοποιείται μεγάλη ποικιλία φυτών με ιδιαίτερα καλλωπιστικά χαρακτηριστικά. Η χρήση τους όμως πρέπει να είναι πολύ προσεκτική σε χώρους όπως οι κήποι με τους οποίους ασχολούμαστε στη προκειμένη περίπτωση.

Τα διάφορα φυτικά μέρη όπως άκανθα, οξύληκτα άκρα, πριονωτές άκρες ή φυτά που μπορούν να προκαλέσουν δηλητηριάσεις, δερματίτιδες, αλλεργίες κ.α. είναι θα λέγαμε έως και απαγορευτικά για τέτοια χρήση. Η επιλογή των φυτών για τη δημιουργία αυτών των κήπων πρέπει αρχικά να βασίζεται στην ιδιαιτερότητα τους σε σχέση με τους χρήστες και ύστερα στην καλλωπιστική τους αξία.

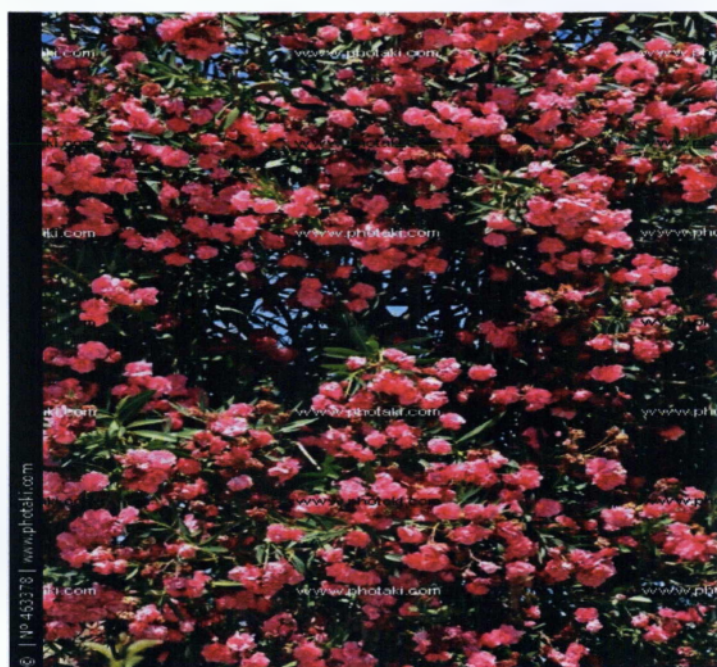
Κατηγορίες των φυτών που θεωρούνται ακατάλληλες είναι:

- 1) *Δηλητηριώδη φυτά*. Τέτοια φυτά είναι:

- a) η πικροδάφνη ή σφάκα, φυτό που όλα του τα μέρη αν καταποθούν είναι δηλητηριώδη.

Εικόνα 3.1

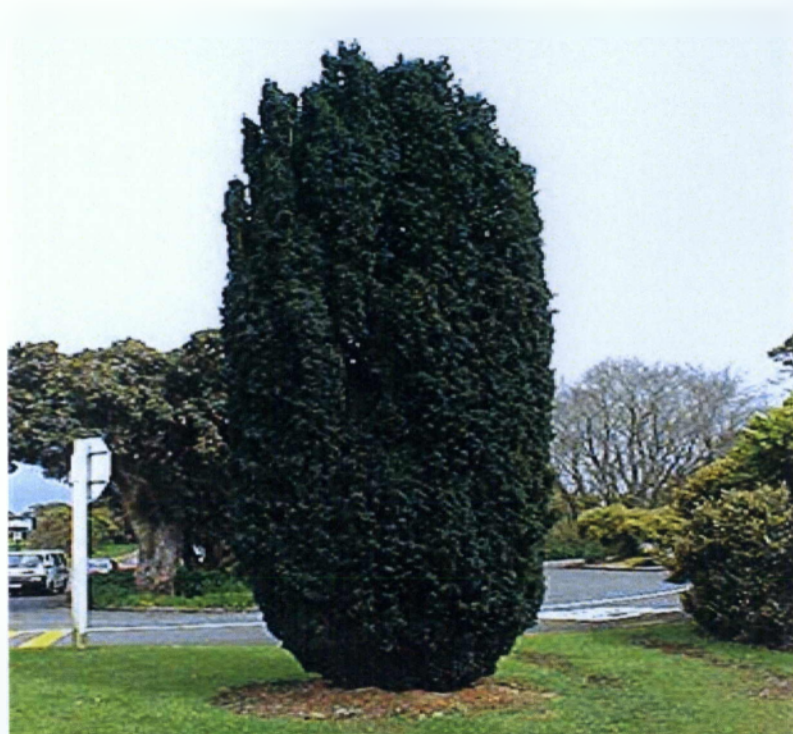
Εικόνα 3.2

β) η θηβετιανή ή κίτρινη ροδοδάφνη, η οποία εάν φαγωθεί προκαλεί «τοξικό δακτυλιδισμό» με αποτέλεσμα το θάνατο.

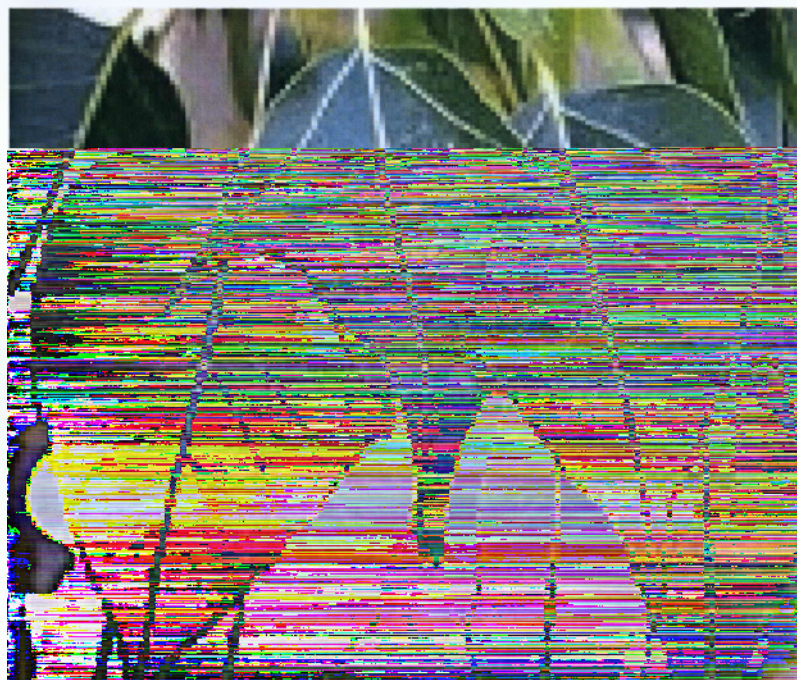
Εικόνα 3.3

γ) ο τάξος, φυτό με βελονοειδές δηλητηριώδες φύλλωμα.

Εικόνα 3.4

δ) ο βραχυχήτwnας, τα σπέρματα του οποίου αν και αρκετά ελκυστικά λόγω του έντονου κίτρινου χρώματος που διαθέτουν είναι δηλητηριώδη.

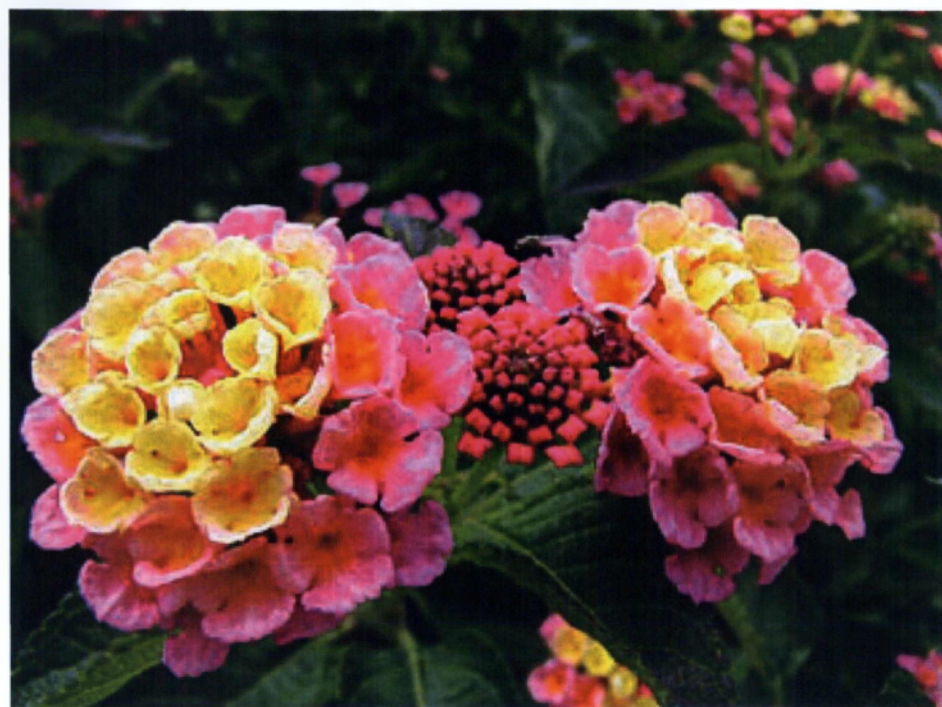
Εικόνα 3.5

ε) η δατούρα, όλα τα είδη της οποίας είναι δηλητηριώδη και έχουν δύσοσμα φύλλα. Το κύριο χαρακτηριστικό της, η σολανίνη, έχει τοξικές συνέπειες.

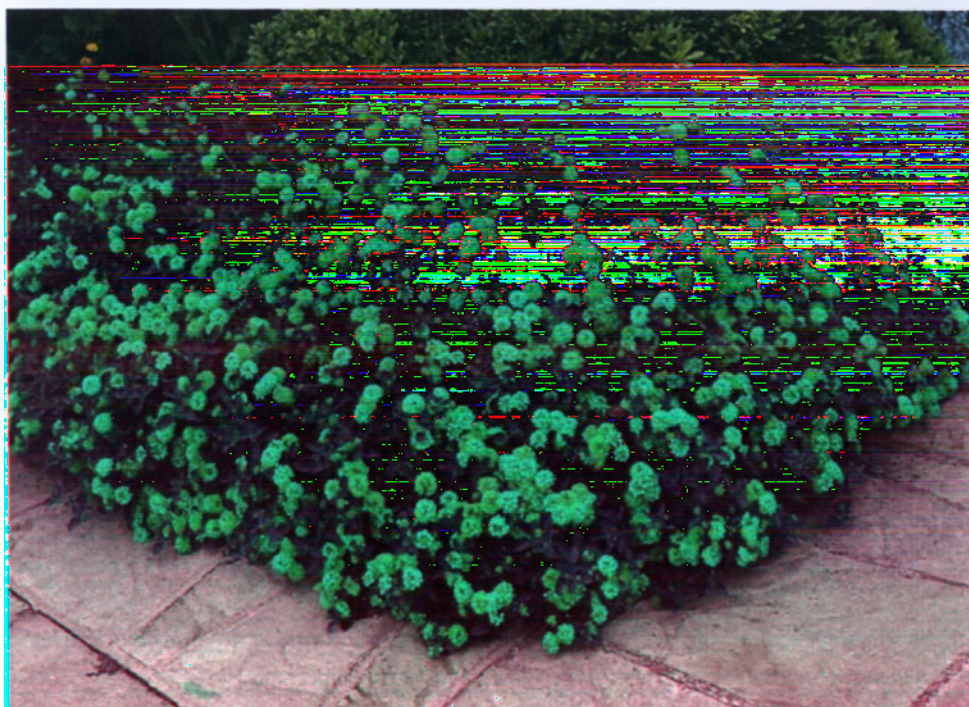

Εικόνα 3.6

στ) η λαντάνα ή πολυανθούσα, της οποίας οι ανώριμοι καρποί είναι τοξικοί.

Εικόνα 3.7

Εικόνα 3.8

ζ) η γιακαράντα, φυτό του οποίου τα θαμνώδη είδη είναι δηλητηριώδη.

Εικόνα 3.9

η) η κουρτούνια

Εικόνα 3.10

θ) το τσίκας

Εικόνα 3.11

2) Ακανθώδη φυτά. Τέτοια φυτά είναι:

α) η τριανταφυλλιά

Εικόνα 3.12

β) ο πυράκανθος

Εικόνα 3.13

γ) η ροδιά

Εικόνα 3.14

δ) η γιούκα

Εικόνα 3.15

ε) η βερβερίδα ή γλυκαγκαθιά

Εικόνα 3.16

στ) η καρίσσα

Εικόνα 3.17

ζ) το γυνέριο

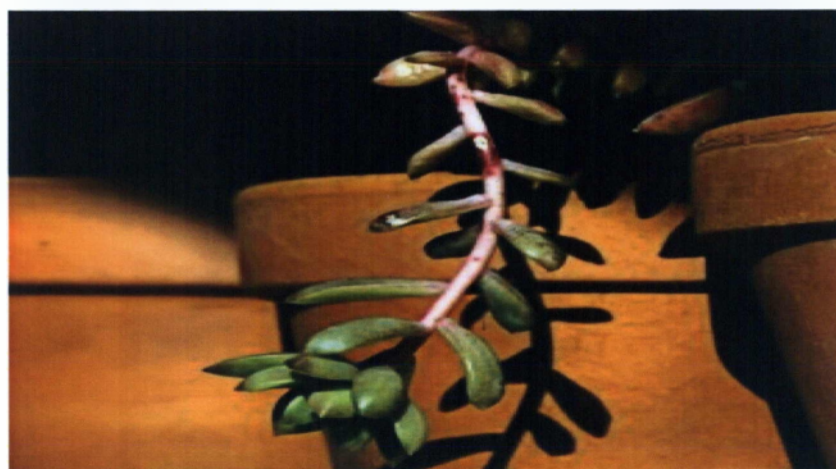

Εικόνα 3.18

θ) οι κάκτοι και τα παχύφυτα

Εικόνα 3.19

Εικόνα 3.20

3) *Εντομόφυλλα φυτά*. Τα φυτά που πολλαπλασιάζονται με τη βοήθεια των εντόμων. Τέτοια φυτά είναι:

α) γιασεμί

Εικόνα 3.21

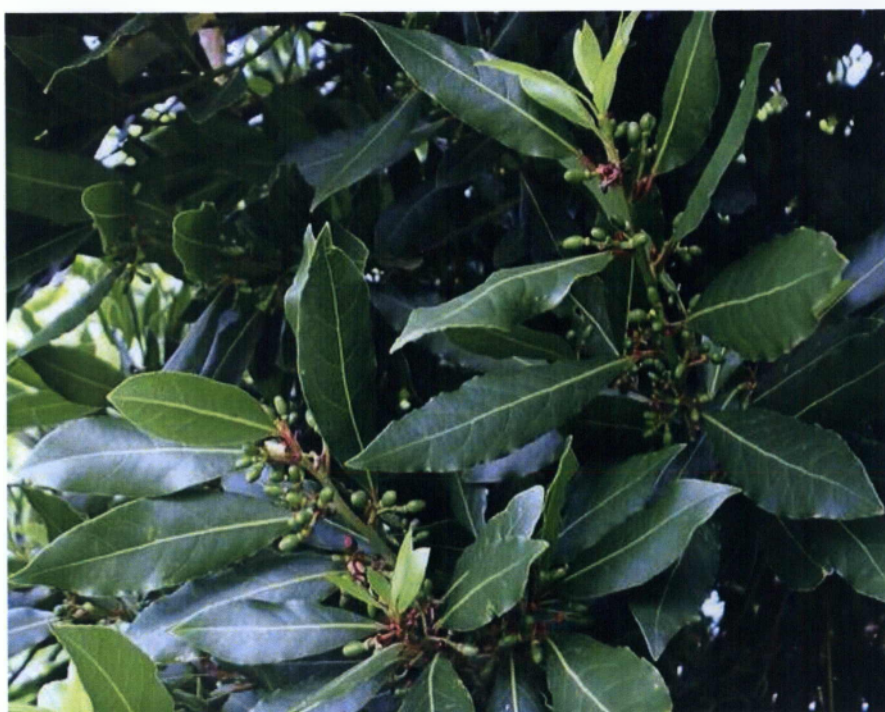
Εικόνα 3.22

β) τεύκριο

Εικόνα 3.23

γ) δάφνη

Εικόνα 3.24

δ) πασχαλιά

Εικόνα 3.25

4) *Ανεμόφυλλα φυτά*. Τα φυτά που πολλαπλασιάζονται με τη βοήθεια του ανέμου. Είναι γνωστό ότι η γύρη έχει κύριο ρόλο στην αναπαραγωγή των περισσότερων φυτών αυτής της κατηγορίας, αλλά και στην πρόκληση αλλεργιών. Τέτοια φυτά είναι:

α) κυπαρίσσι

Εικόνα 3.26

β) ελιά

Εικόνα 3.27

γ) βελανιδιά

Εικόνα 3.28

δ) πεύκα

Εικόνα 3.29

ε) ορισμένα αγρωστώδη όπως η βρώμη

Εικόνα 3.30

st) ζιζάνια όπως τσουκνίδα, περδικάκι

Εικόνα 3.31

Εικόνα 3.32

Η επιλογή λοιπόν των κατάλληλων φυτών για τέτοιους κήπους εκτός από την καλλωπιστική τους αξία, πρέπει να μην ανήκουν στις κατηγορίες που αναφέραμε πιο πάνω.

Θα πρέπει να είναι:

- Τα λιγότερο αλλεργιογόνα φυτά, όπως: ιτιά, ιβίσκος σινικός, αβούτιλο, αζαλέα.

- Τα φυτά με τη χαμηλότερη τοξικότητα, όπως: μουςμουλιά, μανόλια, καλλωπιστική μηλιά.
- Φυτά τα οποία δε θα έχουν αγκάθια αλλά και δε θα στερούνται καλλωπιστικής αξίας, όπως: βουτλέια, ιπποφαές, φωτίνια, μετροσίδερος, μυρτιά.
- Φυτά που θα παρέχουν σκιά, αν όμως είναι φυλλοβόλα θα πρέπει να τοποθετηθούν μακριά από διαδρόμους γιατί τα φύλλα και οι καρποί που πέφτουν δημιουργούν ολισθηρότητα στο οδόστρωμα, όπως: κατάληπη, ακακία, καλλωπιστική δαμασκηλιά, καλρετόρια, νεραντζιά.

Τα φυτά που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε είναι για παράδειγμα:

- Καλλωπιστικά δέντρα:

1. Μαγνóλια

Εικόνα 3.33

Εικόνα 3.34

II. Μουσμουλιά

Εικόνα 3.35

III. Σφένδαμος αιθαλής

Εικόνα 3.36

IV. Λιγούστρο

Εικόνα 3.37

Ν. Αμυγδαλιά

Εικόνα 3.38

- Καλλωπιστικοί θάμνοι:

Ι. Βιβούρνο

Εικόνα 3.39

II. Καμέλια

Εικόνα 3.40

III. Μυρτιά

Εικόνα 3.41

IV. Ιβίσκος σινικός

Εικόνα 3.42

V. Φωτίνια

Εικόνα 3.43

Εικόνα 3.44

VI. Λεβαντίνη

Εικόνα 3.45

VII. Αγγελική νάνα

Εικόνα 3.46

- Ποώδη πολυετή-βολβώδη-κονδυλώδη-εδαφοκαλυπτικά φυτά:

I. Γεράνι

Εικόνα 3.47

II. Αχίλλεια

Εικόνα 3.48

III. Βιόλα

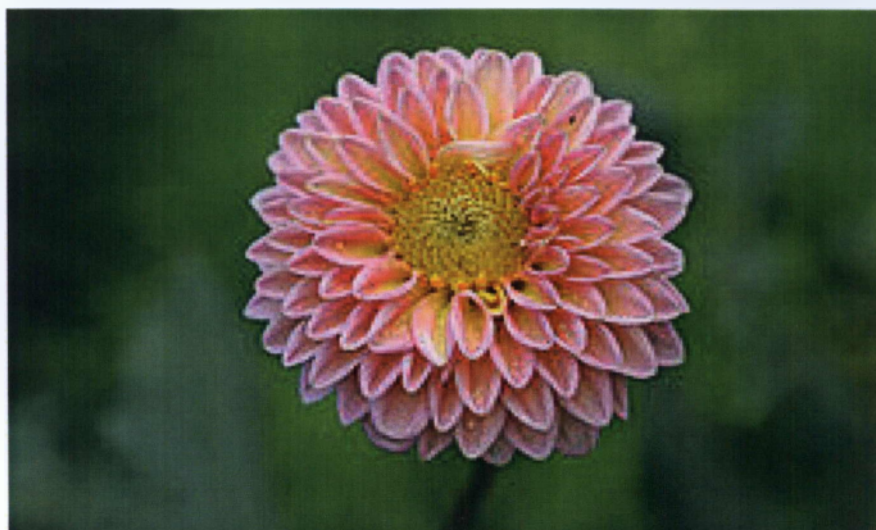
Εικόνα 3.49

IV. Νάρκισσος

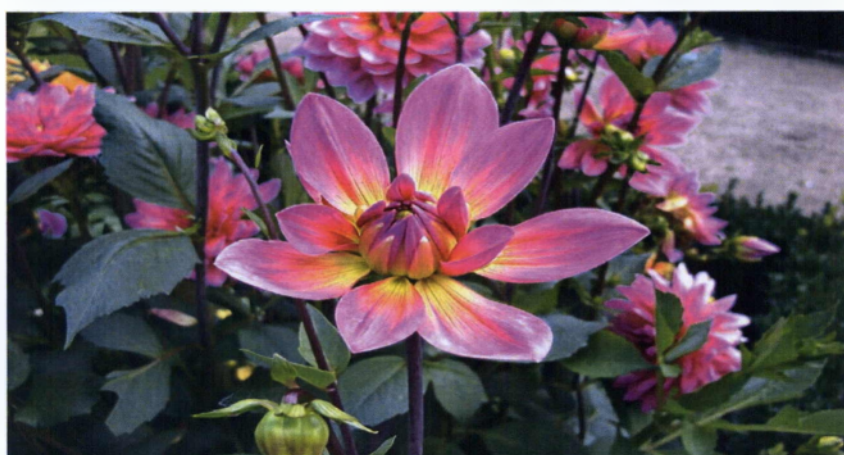

Εικόνα 3.50

V. Ντάλια

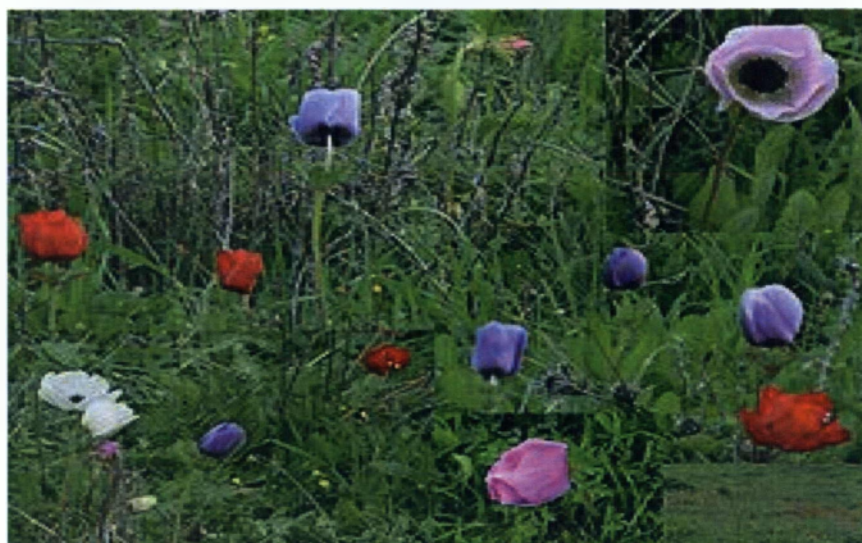

Εικόνα 3.51

Εικόνα 3.52

VI. Ανεμώνη

Εικόνα 3.53

VII. Δελφίνιο

Εικόνα 3.54

VIII. Πετούνια

Εικόνα 3.55

ΙΧ. Γαρυφαλλιά

Εικόνα 3.56

Χ. Φρέζια

Εικόνα 3.57

▪ Αρωματικά φυτά:

Ι. Άνηθος

Εικόνα 3.58

II. Βασιλικός

Εικόνα 3.59

III. Δεντρολίβανο

Εικόνα 3.60

IV. Δυόσμος

Εικόνα 3.61

V. Θυμάρι

Εικόνα 3.62

VI. Μαϊντανός

Εικόνα 3.63

VII. Ρίγανη

Εικόνα 3.64

VIII. Λουίζα

Εικόνα 3.65

IX. Φασκόμηλο

Εικόνα 3.66

Τέλος, ένα ακόμα βασικό μας μέλημα στην επιλογή των φυτών που θα χρησιμοποιηθούν θα πρέπει εκτός από τις παραπάνω απαιτήσεις να συνδυάζουν και χαμηλό κόστος συντήρησης. Αυτό θα κάνει τους χρήστες να διατηρήσουν τον κήπο τους όμορφο και ζωντανό πιο εύκολα και για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

3.2 ΦΥΤΙΚΟΙ ΦΡΑΚΤΕΣ

Οι φυτικοί φράκτες συνοδεύουν συχνά τους τεχνητούς, στους οποίους σχηματίζουν το πράσινο φόντο, αλλά εγκαθίσταται και μόνοι τους για να παίξουν ένα διακοσμητικό, προστατευτικό και ταυτόχρονα απαγορευτικό ρόλο. Διαμορφώνονται κυρίως από αειθαλείς θάμνους με πυκνό φύλλωμα (βιβούρνο, λιγούστρο, κ.λ.π).

Οι ζωντανοί φράκτες ταιριάζουν περισσότερο στο φυσικό περιβάλλον. Άλλωστε η όψη ενός κήπου που περιβάλλεται από κάγκελα ή από ψυχρούς τοίχους είναι πιθανό να δημιουργεί μια αίσθηση εγκλεισμού και να ταραάζουν την ηρεμία των χρηστών.

3.3 ΧΛΟΟΤΑΠΗΤΑΣ

Η χρήση του χλοοτάπητα αποτελεί απαραίτητο στοιχείο και βασικό συμπλήρωμα κάθε μικρής ή μεγάλης κηποτεχνικής διαμόρφωσης. Εκτός από καθαρά διακοσμητικό στοιχείο καλύπτει πλέον και λειτουργικές ανθρώπινες ανάγκες.

Η έννοια της λέξης χλοοτάπητα σημαίνει μια επιφάνεια, ένα πάτημα από χλόη ή ένα πάτημα χλωρό και πράσινα. Η χρήση του χλοοτάπητα από τον άνθρωπο εμφανίζεται από την αρχαιότητα.

Η χρήση του χλοοτάπητα μπορεί να είναι:

- a. *Λειτουργική*: έλεγχος διαβρώσεων που προκαλείται από το νερό και τον αέρα, μείωση του θορύβου, της ανακλώμενης θερμότητας του εδάφους, περιορισμός της μόλυνσεως κ.λ.π.
- b. *Διακοσμητική*: αποτελεί απαραίτητο πλέον στοιχείο της Αρχιτεκτονικής Τοπίου και του κήπου και μάλιστα πολλές φορές χρησιμοποιείται λόγω της επιτακτικής ανάγκης για τη δημιουργία εντυπωσιακού περιβάλλοντος και προβολής κτιρίων και κατασκευών.
- c. *Αθλητική*: μεγάλος αριθμός αθλημάτων, ατομικών και κυρίως ομαδικών παίζεται σε γήπεδα που είναι καλυμένα με χλοοτάπητα. Στην περίπτωση αυτή μάλιστα το χόρτο λειτουργεί και σαν μέσο προφύλαξης και αποφυγής τραυματισμών και χτυπημάτων.

Αυτός άλλωστε είναι και ο βασικός λόγος που προτείνεται η χρήση χλοοτάπητα στη δημιουργία τέτοιων κήπων. Θα προστατεύει τα παιδιά από σοβαρούς τραυματισμούς όταν πέφτουν.

3.4 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΧΡΩΜΑΤΩΝ ΣΕ ΕΝΑ ΚΗΠΟ

Τα χρώματα επηρεάζουν τη ψυχολογία του ανθρώπου και κατ' επέκταση την φυσική του κατάσταση. Ουσιαστικά δεν είναι το σώμα που 'ζητά' το χρώμα, άλλα ο νους.

Δεν είναι λίγα τα πειράματα που έχουν γίνει -και γίνονται- σχετικά με το τι επιρροή έχουν τα χρώματα στον άνθρωπο. Έχει παρατηρηθεί για παράδειγμα, ότι οι άνθρωποι που περιβάλλονται συνέχεια από ζωντανά και φωτεινά χρώματα, χαίρουν καλύτερης φυσικής κατάστασης και ψυχικής ηρεμίας από εκείνους που περιβάλλονται από σκούρα και μουντά χρώματα. Έρευνες σε επαγγελματικούς χώρους έχουν αποδείξει ότι οι εργαζόμενοι αποδίδουν καλλίτερα σε ένα φωτεινό χώρο με ευχάριστα χρώματα, παρά σε ένα σκοτεινό με μουντά χρώματα.

Πολλές φορές μάλιστα έχει παρατηρηθεί ότι ο άνθρωπος επιλέγει ενστικτωδώς τα χρώματα που έχει ανάγκη τη συγκεκριμένη στιγμή.

Τα χρώματα μπορούν να διαχωριστούν σε δύο ομάδες, τα ζεστά και τα ψυχρά.

Τα ζεστά, δηλαδή κόκκινο, πορτοκαλί και κίτρινο τα οποία μας βοηθούν να αντιληφθούμε το χρόνο, ενώ γεννούν την αίσθηση του οικείου, του φιλόξενου, της εξωστρέφειας. Συνήθως συνδέονται με τον ενθουσιασμό, την όρεξη για ζωή, την άνεση και την ευδιαθεσία.

Τα ψυχρά, δηλαδή μπλε, πράσινο και μωβ σχετίζονται, ανάλογα με τον τόνο τους, με μια σειρά από αντίθετα συναισθήματα. Με τη γαλήνη και την ηρεμία, αλλά και με την κακοδιαθεσία και την απογοήτευση.

Εκτός από την ψυχολογία, τα χρώματα μπορούν να βοηθήσουν και με ένα άλλον τρόπο κυρίως τα μικρά παιδιά. Ο κήπος θα βοηθήσει τα παιδιά να μάθουν τα χρώματα στο φυσικό τους περιβάλλον, να τα αναγνωρίζουν και να τα συνδυάζουν σωστά μεταξύ τους.

Εικόνα 3.67: Μαγικός συνδυασμός χρωμάτων δημιουργημένος από τη φύση.

3.5 ΚΗΠΟΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΚΗΠΟΥ

- Στη παιδικά χαρά καλό θα ήταν να χρησιμοποιήσουμε χλοοτάπητα για να εξασφαλίσουμε την ασφάλεια των παιδιών σε περίπτωση που πέσουν κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού. Ένας φυτικός φράκτης περιμετρικά εκτός από την προστασία που παρέχει μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την οριοθέτηση του χώρου ή για κάλυψη επικίνδυνων σημείων (π.χ. κάγκελα) ή μιας άσχημης θέας.
- Κοντά στη παιδική χαρά θα μπορούσαμε να δημιουργήσουμε ένα οπωρώνα. Με αυτό το τρόπο θα δώσουμε ένα εκπαιδευτικό χαρακτήρα στο κήπο μας, αφού τα παιδιά την ώρα του παιχνιδιού θα μπορούν να παρατηρούν την εξέλιξη της ανθοφορίας και καρποφορίας των καρπών.

Εικόνα 3.68: Τα παιδιά δείχνουν την αγάπη τους στα φυτά φροντίζοντας τα.

- Τα αρωματικά φυτά θα πρέπει επίσης να έχουν μια θέση στον κήπο μας. Ένας χώρος με διάφορα είδη αρωματικών φυτών και βοτάνων θα προσελκύσει το ενδιαφέρον των παιδιών. Τα αρώματα αλλά και το ότι τα ίδια τα φυτά θα τα καλλιεργήσουν για να τα χρησιμοποιήσουν αργότερα θα τα ενθουσιάσει.
- Περιμετρικά του καθιστικού θα δημιουργήσουμε φυτικό φράκτη. Επίσης παρτέρια με διάφορα ανθόφυτα και φυτά με ιδιαίτερα καλλωπιστικά χαρακτηριστικά θα ομορφαίνουν. Τα φυτά μπορούν να εναλλάσσονται με τέτοιο τρόπο ώστε να δημιουργούνται χρωματικές διαφορές στα φύλλα ή στα άνθη τους.

Εικόνα 3.69: Συνδυασμός φυτών και χρωμάτων γύρω από το καθιστικό

- Εκτός από τα παρτέρια στο έδαφος, θα φυτέψουμε φυτά σε γλάστρες και θα τα τοποθετήσουμε σε ειδικές θέσεις πιο ψηλά από το έδαφος. Αυτό θα βοηθήσει τους χρήστες με κινητικά προβλήματα που δε μπορούν να σκύψουν ή να σηκωθούν από το καροτσάκι τους να ασχοληθούν και αυτοί με τη φροντίδα των φυτών.

Εικόνα 3.70: Ειδικό τραπέζι φύτευσης για διευκόλυνση των ατόμων με κινητικά προβλήματα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ

Ένας κήπος δεν είναι μόνο τα φυτά. Υπάρχουν και κάποιες κατασκευαστικές λεπτομέρειες που είναι απαραίτητες για να τον ομορφύνουν ακόμα περισσότερο αλλά να τον κάνουν και πιο λειτουργικό. Τέτοιες κατασκευές είναι οι διάδρομοι, σκαλοπάτια που δίνουν άλλο επίπεδο στο χώρο, το καθιστικό, η παιδική χαρά, ένα μπάρμπεκιου, κάποιες υδάτινες κατασκευές, μια πισίνα κ.α.

Στους κήπους με τους οποίους ασχολούμαστε εμείς, οι κατασκευές που θα δημιουργηθούν πρέπει να επιλεγθούν μετά από μελέτη και με πολύ προσοχή.

Οι υδάτινες κατασκευές δίνουν μια άλλη μορφή στο χώρο. Η εικόνα του νερού αλλά και ο ήχος του τη στιγμή που 'βγαίνει' από ένα όμορφο σιντριβάνι ή ένα μικρό καταρράκτη προσφέρουν ηρεμία στο χρήστη του κήπου. Μια τέτοια κατασκευή όμως μπορεί να επικίνδυνη για τα μικρά παιδιά. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση της πισίνας, σε όλους μας αρέσει να έχουμε μια δικιά μας πισίνα, στο δικό μας κήπο, στη συγκεκριμένη περίπτωση όμως οι χρήστες των κήπων αυτών θα διατρέχουν καθημερινά μεγάλο κίνδυνο.

Τα μικρά σε ηλικία παιδιά, τα άτομα με κάποια διανοητικά προβλήματα, αλλά και μια αστάθεια σε κάποιον με κινητικό πρόβλημα, μπορεί να αποβούν μοιραία. Ένας πολύ σοβαρός τραυματισμός ή ακόμα χειρότερα ένας πνιγμός δεν είναι ούτε αδύνατον, ούτε δύσκολο να συμβούν.

Συμπέρασμα μας λοιπόν, τέτοιου είδους κατασκευές φρόνιμο είναι να αποφεύγονται!

Στην παρούσα πτυχιακή προτείνουμε διαδρόμους, καθιστικό με κιόσκι, παιδική χαρά.

4.1 ΔΙΑΔΡΟΜΟΙ

Η απλότητα σε αυτούς τους κήπους είναι απαραίτητη ώστε ο χώρος να είναι πιο κατανοητός και να έχει εύκολη πρόσβαση παντού. Κάποιοι χρήστες ίσως έχουν κινητικά προβλήματα ή να υποφέρουν από άγχος, ως εκ τούτου ο χώρος θα πρέπει να είναι έτσι σχεδιασμένος για να μη τους δημιουργούμε κανένα πρόβλημα.

Είναι σημαντικό να δημιουργηθεί μια ισορροπία, συμμετρία ή ασυμμετρία, για να παρέχει ο χώρος μια σταθερότητα στο σύνολο του.

Οι διάδρομοι που θα υπάρχουν στο κήπο πρέπει να είναι μεγάλοι και άνετοι, χωρίς κάποιο εμπόδιο που θα δυσκολεύει τη μετακίνηση του χρήστη. Η χρήση σκαλοπατιών είναι απαγορευτική.

Εικόνα 4.2 Πλακόστρωτος διάδρομος

Μεγάλη προσοχή απαιτείται στην επιλογή των υλικών. Η χρήση της απλής ασφάλτου, του μπετόν, των πλακών από μπετόν δεν έχουν αισθητικό ενδιαφέρον για τους χρήστες. Τα υλικά που θα χρησιμοποιηθούν πρέπει να είναι σταθερά, ανθεκτικά, μη ολισθηρά, καλά τοποθετημένα και ασφαλή για τα άτομα με κινητικά προβλήματα και να έχουν μικρές απαιτήσεις σε συντήρηση. Ασφαλώς πρέπει να είναι και αισθητικά όμορφες.

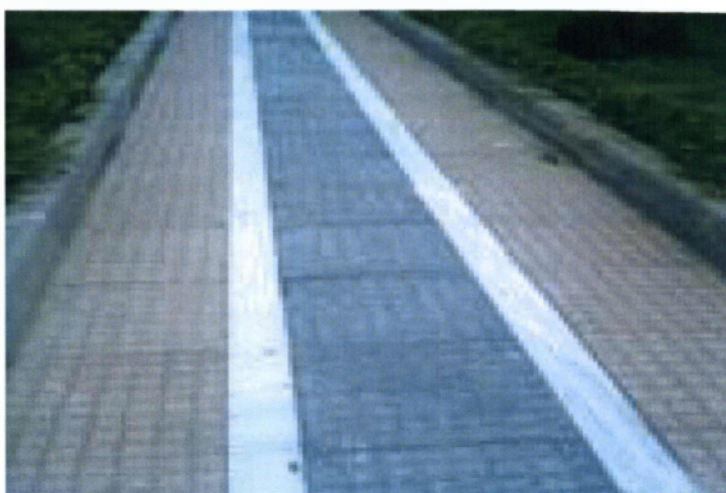
Για όλους αυτούς τους λόγους προτείνουμε πλάκες από φυσική πέτρα ή συνδυασμό κυβόλιθων ή σταμπωτά δάπεδα από έτοιμο σκυρόδεμα σε ποικίλους

χρωματισμούς που προσδίδουν υψηλό αισθητικό αποτέλεσμα. Επίσης επισημάνουμε και τη χρήση και τοποθέτηση ειδικών πλακοστρώσεων που ενδείκνυται για ανθρώπους με οφθαλμικά προβλήματα.

Τα μονοπάτια πρέπει να είναι λειτουργικά και να συνδέουν όλες τις δομές του χώρου. Τέλος πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο πλατιά γίνεται για να διευκολύνουν την κίνηση των ατόμων.

Εικόνα 4.3 Πλατύς διάδρομος χωρίς εμπόδια

Εικόνα 4.4 Η χρήση υλικών διαφορετικών χρωμάτων βοηθά στη μετακίνηση ανθρώπους με προβλήματα όρασης

4.2 ΚΑΘΙΣΤΙΚΑ – ΚΙΟΣΚΙΑ

Το καθιστικό μπορεί να είναι μικρό ή μεγάλο, ανάλογα πάντα με το χώρο και τους χρήστες που εξυπηρετεί. Ένα κiosk στο χώρο του καθιστικού θα φανεί πολύ χρήσιμο της πολύ ηλιόλουστες μέρες αλλά και τις βροχερές, έτσι θα μπορούν οι χρήστες να χαίρονται και να απολαμβάνουν τη φύση ανεξάρτητα από τα διάφορα καιρικά φαινόμενα.

Τα κατάλληλα υλικά είναι το ξύλο και η πέτρα σε συνδυασμό με σκυρόδεμα. Η πρόσβαση στο καθιστικό πρέπει να είναι εύκολη χωρίς, σκαλοπάτια και άλλα εμπόδια.

Εικόνα 4.5 Άνετο καθιστικό με σκέπαστρο και φυτικό φράκτη περιμετρικά

4.3 ΠΑΙΔΙΚΗ ΧΑΡΑ

Μια παιδική χαρά στον κήπο μας θα κρατά τα παιδιά απασχολημένα με την αγαπημένη τους δραστηριότητα, το παιχνίδι. Ο αριθμός των παιχνιδιών και το μέγεθος τους εξαρτώνται από το πόσο μεγάλος είναι ο χώρος που έχουμε. Το βασικό μας μέλημα σε μια τέτοια κατασκευή είναι η ασφάλεια των παιδιών.

Τα υλικά των παιχνιδιών θα πρέπει να ασφαλή για τα παιδιά και ανθεκτικά στο χρόνο και στα καιρικά φαινόμενα. Δεν πρέπει να σπάζουν εύκολα για να μην έχουμε τραυματισμούς.

Η τοποθεσία της παιδικής χαράς πρέπει να είναι τέτοια για να έχουμε άμεση πρόσβαση και πολύ μεγάλη ορατότητα ώστε οι γονείς να μπορούν να ελέγχουν τα παιδιά τους χωρίς να είναι όλη την ώρα δίπλα τους.

Εικόνα 4.6 Παιχνίδια ειδικά κατασκευασμένα για παιδιά.

Εικόνα 4.7 Παιχνίδι τοποθετημένο σε σημείο τέτοιο, ώστε οι γονείς να ελέγχουν εύκολα τα παιδιά

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΦΩΤΙΣΜΟΣ

Ο φωτισμός ενός εξωτερικού χώρου, είτε αυτός είναι ιδιωτικός είτε δημόσιος, αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά του στοιχεία. Πρέπει να γίνει με σωστό προγραμματισμό, έτσι ώστε να αναδεικνύει την ομορφιά του και να επιτρέπει την εύκολη πρόσβαση στα διάφορα σημεία του. Πολύ εύκολα και με σωστή προσέγγιση μπορεί κανείς να διαμορφώσει ένα κήπο που θα μαγέψει τους πάντες. Ένας καλός φωτισμός πρέπει να προδιαθέτει ευχάριστα το χρήστη και να δίνει μια αίσθηση φιλοξενίας.

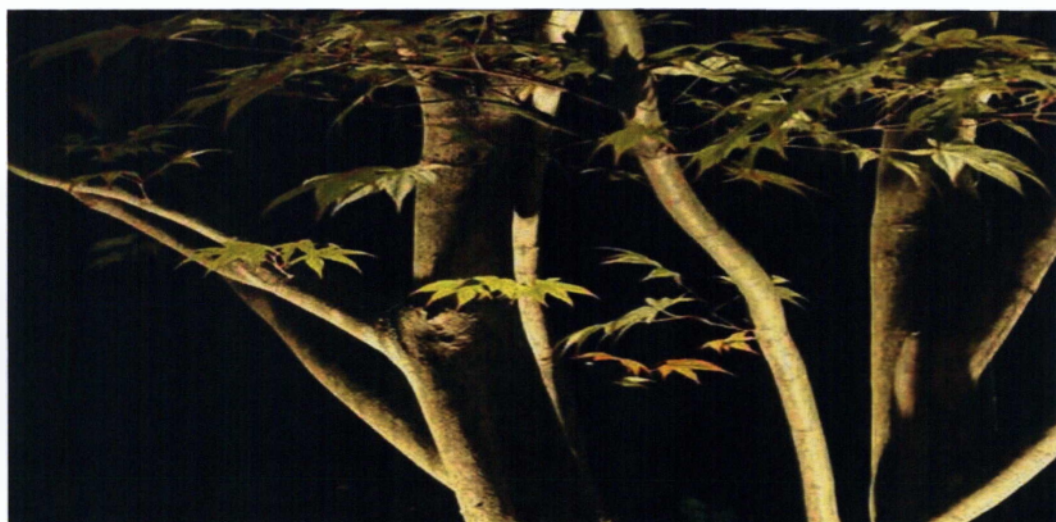
Φυσικός ή τεχνικός, ο φωτισμός αποτελεί το κύριο μέσο με το οποίο αντιλαμβανόμαστε το φυσικό κόσμο που μας περιβάλλει. Το φως ως κατεξοχήν υλικό της αρχιτεκτονικής, με τρόπο επιδέξιο και συχνά συναρπαστικό, ορίζει το χώρο και αναδεικνύει τα χρώματα. Απευθύνεται δε με τρόπο άμεσο και πολυσύνθετο στα ανθρώπινα συναισθήματα και για το λόγο αυτό κάθε σχεδιασμός φωτισμού θα πρέπει να δημιουργεί θετικά συναισθήματα σε αυτούς που χρησιμοποιούν έναν εξωτερικό.

Τα τελευταία χρόνια υπάρχει έντονο ενδιαφέρον για την ποιότητα φωτισμού των ανοιχτών χώρων.

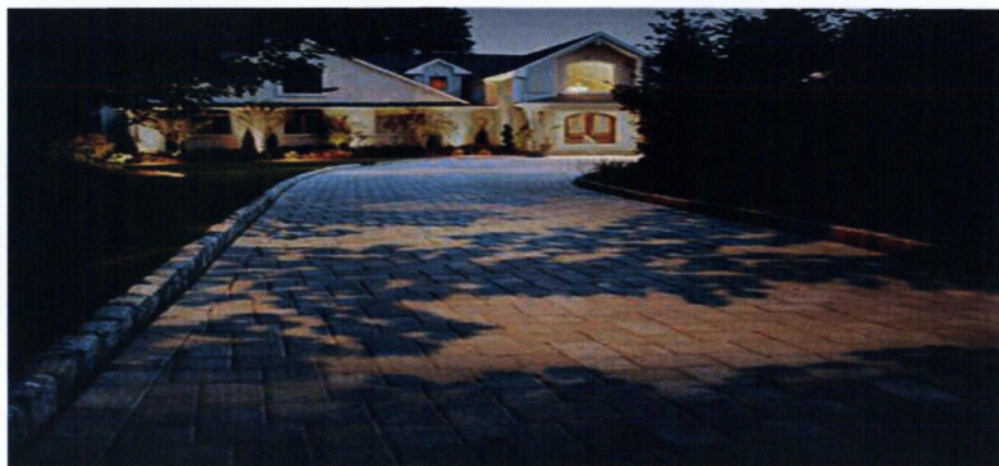
Στο πλαίσιο αυτό, ο εξωτερικός φωτισμός πρέπει να είναι:

- **Λειτουργικός**, να εξασφαλίζει δηλαδή άριστες συνθήκες για την ασφαλή και άνετη κίνηση, παραμονή και δραστηριότητα στους εξωτερικούς χώρους,
- **Ευέλικτος**, να μπορεί δηλαδή να ανταποκρίνεται τόσο στις διαφορετικές χρήσεις των χώρων όσο και στις διαφορετικές ανάγκες και διαθέσεις εκείνων που τους χρησιμοποιούν,
- Να λειτουργεί **αρμονικά** με την αρχιτεκτονική του τοπίου,
- Να **αναδεικνύει** τις ιδιαιτερότητες του αρχιτεκτονικού τοπίου.

Με την επιλογή των κατάλληλων τεχνικών φωτισμού, ο μελετητής θα σχεδιάσει το φωτισμό και θα δώσει μια συναρπαστική διάσταση στη νυχτερινή εικόνα του χώρου. Η επιλογή των κατάλληλων τεχνικών περιλαμβάνει προτάσεις για τον αριθμό, το είδος, τον τρόπο στήριξης, το ύψος, την εμφάνιση και την ενσωμάτωση των φωτιστικών στο χώρο, καθώς επίσης και το είδος της φωτεινής δέσμης, τη φωτεινή ένταση, τις χρωματικές ιδιότητες του εκπεμπόμενου φωτός. Επίσης, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και άλλοι πρακτικοί παράγοντες στην επιλογή των φωτιστικών, όπως το κόστος του, η κατανάλωση ενέργειας, ο βαθμός προστασίας, το υλικό κατασκευής, η διάρκεια ζωής του λαμπτήρα, καθώς και ο τρόπος συντήρησής του.

Εικόνα 5.1 Φωτισμός στο κορμό του δέντρου

Εικόνα 5.2 Διάδρομος φωτισμένος

Η επιτυχία κάθε σχεδιασμού φωτισμού του εξωτερικού χώρου μιας κατοικίας εξαρτάται κυρίως από τους εξής παράγοντες:

1. Ισορροπία μεταξύ επιπέδων φωτισμού εσωτερικού – εξωτερικού χώρου
2. Ορθολογική τοποθέτηση των φωτιστικών στο χώρο
3. Απόκρυψη της πηγής φωτός
4. Αποφυγή υπερφωτισμού
5. Κατάλληλη επιλογή της πηγής του φωτός
6. Συνδυασμός διαφορετικών τεχνικών φωτισμού
7. Ανάδειξη του φυτικού υλικού

Τα φωτιστικά σώματα ανάλογα με την ένταση φωτός που παράγουν και τον σκοπό για τον οποίο χρησιμοποιούνται διακρίνονται σε:

- i. Σώματα χαμηλού φωτισμού, με τα οποία αναδεικνύονται ιδιαίτερα χώροι ή εντυπωσιακά στοιχεία,
- ii. Σώματα μέσου φωτισμού, όπου σηματοδοτούνται και ορίζονται οι κεντρικές πορείες του χώρου,
- iii. Σώματα υψηλού φωτισμού, που εξασφαλίζουν την ασφαλή πορεία μέσα στον κήπο,
- iv. Σώματα σημειακού φωτισμού (προβολείς), που έχουν και διακοσμητικό και λειτουργικό ρόλο.

Εικόνα 5.3 Φωτιστικά σώματα

5.1 ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ

Μια καλή επιλογή θα ήταν να τοποθετηθούν «φωτιστικά ηλιακής ενέργειας». Στο εμπόριο υπάρχει πλέον μεγάλη ποικιλία με τέτοιου τύπου φωτιστικά σώματα εξωτερικού χώρου.

Αυτή η οικολογική πρόταση θα εντυπωσιάσει κυρίως τους μικρούς μας φίλους και θα τους κεντρίσει το ενδιαφέρον να μάθουν για τον τρόπο λειτουργίας των φωτιστικών αυτών.

Επίσης, σώματα υψηλού φωτισμού θα μπορούσαν να τοποθετηθούν σε χώρους όπως τα κιόσκια, η παιδική χαρά αλλά και στη κύρια είσοδο των κήπων. Στους διαδρόμους και γενικότερα στα όρια των πλακοστρώσεων συνιστάται η χρήση σωμάτων μέσου φωτισμού, ο έντονος φωτισμός είναι πιθανό να γίνει ενοχλητικός και να ζαλίζει το χρήστη.

Τέλος, βασικό μέλημα του μελετητή ανεξάρτητα από το φωτιστικό σώμα που θα χρησιμοποιηθεί, είναι το που θα τοποθετηθούν τα σώματα. Τα σημεία τοποθέτησης πρέπει να επιλεγθούν πολύ προσεκτικά για ένα και μόνο λόγο, δεν πρέπει να αποτελούν εμπόδιο στους χρήστες των κήπων κατά την μετακίνησή τους.

Εικόνα 5.4-5.5 Σώματα μεσαίου φωτισμού για φωταγώγηση των διαδρόμων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ

Ένα άλλο σημαντικό κεφάλαιο μετά τη δημιουργία του κήπου είναι η συντήρηση του. Είναι μια διαδικασία που αρχίζει από τη βασική και θεμελιώδη υποστήριξη του φυτού, το πότισμα.

Με τον όρο «συντήρηση κήπου» εννοούμε όλους αυτούς τους χειρισμούς που απαιτούνται για τη δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών για την επιβίωση των φυταρίων μετά τη φύτευση τους και τη δημιουργία του κατάλληλου περιβάλλοντος για την ταχεία και υγιή ανάπτυξη τους.

Οι απαραίτητοι χειρισμοί για τη σωστή συντήρηση ενός κήπου είναι το πότισμα, η καταπολέμηση της ανταγωνιστικής βλάστησης, η ανανέωση της λεκάνης ποτίσματος, το κλάδεμα και η λίπανση.

Στη προκειμένη περίπτωση όλοι αυτοί οι χειρισμοί μπορούμε να τις κάνουμε με τη βοήθεια των παιδιών. Τα παιδιά θα το δουν σαν παιχνίδι αλλά χωρίς να το καταλάβουν θα έχουν μάθει να φροντίζουν τα φυτά και να τα εκτιμούν ακόμα περισσότερο.

Σε αυτό που θα πρέπει να δώσουμε μεγάλη προσοχή είναι η

λίπανση. Είναι ένας καλλιεργητικός χειρισμός που για λόγους υγείας των χρηστών θα πρέπει όσο μπορούμε να τον αποφεύγουμε. Ιδιαίτερη σημασία θα δώσουμε και στα εργαλεία μας (σκαλιστήρια, φτυάρια κ.λ.π). Θα τοποθετηθούν σε ένα χώρο που τα παιδιά δε θα έχουν πρόσβαση για να αποφύγουμε τραυματισμούς.

Εικόνα 6.1 Παιδιά που ασχολούνται με τη φροντίδα του σχολικού

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η δημιουργία ενός σωστού σχεδιασμένου και οργανωμένου κήπου είναι επιτακτική ανάγκη. Ο κήπος θα πρέπει να αποτελεί ένα ευχάριστο περιβάλλον προσφέροντας τη δυνατότητα να χρησιμοποιηθεί από όλους, να προάγει τις κοινωνικές επαφές, να παρουσιάζει μια ενδιαφέρουσα βλάστηση και επιπλέον να είναι σχεδιασμένος με τρόπο τέτοιο ώστε να παρέχει μια ειδυλλιακή εικόνα της φύσης. Τα καθιστικά, τα παιχνίδια, οι περίπατοι στους διαδρόμους του κήπου, το φυτικό υλικό, τα αρώματα, τα χρώματα και οι ήχοι είναι τα στοιχεία που παίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο στη παρούσα πτυχιακή.

Οι κηποτέχνες πλέον θα πρέπει να δώσουν μεγαλύτερη σημασία στους χρήστες, στις ανάγκες, τις επιθυμίες και τις ιδιαιτερότητες τους. Ο χρήστης-ασθενής πρέπει να έρθει πιο κοντά στη φύση και στις ομορφιές της, για να μπορέσει με και μέσα από αυτή να βρει τη γαλήνη και την ηρεμία που αναζητά.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ταμπάκης Ν. – Κουτέπας Ν., 1981. Κηποτεχνία. ΟΕΔΒ. Αθήνα.

Τσαλικίδης Γ., 1994 καλλωπιστικά φυτά για ελληνικούς κήπους. Εκδόσεις Παρατηρητής.

Λάργκο Χ.Ρ. – Φρανσίσκο Ρ.Ν.Σ., 1998. Θεραπευτικά βότανα και φυτά. Εκδόσεις Ίριδα .

Τσαλικίδης Γ. 1987. Σύγχρονοι ελληνικοί κήποι. Εκδόσεις Γαρταγάνη.

Πατλής Γ. 2003. Οδηγός καλλωπιστικών φυτών. Εκδόσεις Σταμούλης.

Ανδριτσόπουλος Τ. – Θυμάκης Ν. 2005. Κήπος και βεράντα. Εκδόσεις Σταμούλης.

Κανταρτζής, Α., 1995. Φωτισμός Κήπων. Εκδόσεις Κανταρτζή. Θεσσαλονίκη.

Κανταρτζής, Ν., 1991. Ανθοκομία - Ετήσια Φυτά Άνοιξης για την Αρχιτεκτονική και την Αρχιτεκτονική του Τοπίου. Τόμος 1ος. Εκδόσεις Κανταρτζή. Θεσσαλονίκη.

Κανταρτζής, Ν., 1992. Ανθοκομία - Ετήσια Φυτά Καλοκαιριού για την Αρχιτεκτονική και την Αρχιτεκτονική του Τοπίου. Τόμος 2ος. Εκδόσεις Κανταρτζή. Θεσσαλονίκη.

Κανταρτζής, Ν., 1992. Ανθοκομία - Πολυετή Ποώδη Φυτά για την Αρχιτεκτονική και την Αρχιτεκτονική του Τοπίου. Τόμος 3ος. Εκδόσεις Κανταρτζή. Θεσσαλονίκη.

Κανταρτζής, Ν., 1992. Ανθοκομία –Βολβώδη – Κονδυλώδη - Ριζωματώδη για την Αρχιτεκτονική και την Αρχιτεκτονική του Τοπίου. Τόμος 4ος. Εκδόσεις Κανταρτζή. Θεσσαλονίκη.

Κανταρτζής, Ν., 1994. Ανθοκομία - Αειθαλείς Καλλωπιστικοί Θάμνοι για την Αρχιτεκτονική και την Αρχιτεκτονική του Τοπίου. Τόμος 5ος. Εκδόσεις Κανταρτζή. Θεσσαλονίκη.

Κανταρτζής, Ν., 1999. Ανθοκομία - Φυλλοβόλοι Καλλωπιστικοί Θάμνοι για την Αρχιτεκτονική και την Αρχιτεκτονική του Τοπίου. Τόμος 6ος. Εκδόσεις Κανταρτζή. Θεσσαλονίκη.

Μαρσέλος, Π., 1972. Αρχές της Αρχιτεκτονικής των Κήπων. Εκδόσεις Γαρταγάνη, Αθήνα.

Μαρσέλος, Π., Σπανιδάκης, Ι., 1972. Κηποτεχνικές Εφαρμογές. Εκδόσεις Ο.Ε.Δ.Β. Αθήνα.

Μπαμπίλης, Δ., 2004. Αρδευτικά Δίκτυα Πρασίνου. Εκδόσεις Σταμούλη. Αθήνα.

Ηλεκτρονικές Πηγές

www.valentine.gr

www.kritikoskipos.gr

el.wikipedia.org

www.kipologio.gr

www.gardenmagazine.gr

www.kipopnoi.gr

www.garden-solutions.gr

www.gardenguide.gr

www.signaturelandscapes.com